

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Särskild begåvning som behovsgrupp i förskolan

-En forskningsöversikt om klassificering och identifiering av
särskilt begåvade barn

Namn: Angelica Odin,
Fredrika Olofsson &
Ellenor Snäll

Program: Förskolläraryrket

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXA2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT/2021
Handledare: Leo Berglund
Examinator: Anette Hellman

Nyckelord: Identifiering, Definiering, Särskild Begåvning, Specialpedagogik

Abstract

Det övergripande syftet med denna kunskapsöversikt är att finna vad forskningen om särskild begåvning i förskolan säger om vilka barn som ska räknas till denna grupp och hur de ska identifieras i praktiken. Det finns idag en komplexitet gällande de särskilt begåvade barnen och hur undervisningen ska utformas kring dem i utbildningssystemet. Det förekommer diskussioner om att inkludera de särskilt begåvade barnen som en giltig specialpedagogisk kategori. Utifrån den bakgrunden framträder ett behov av att identifiera särskild begåvning redan i tidig ålder. För att undersöka hur forskningen identifierar eller definierar särskild begåvning formulerades forskningsfrågorna som ligger till grund för detta arbete.

Forskningsresultaten som är inkluderade i den här studien, samlades in från flera internationella databaser. Med en explorativ ansats har forskning i ämnet undersökts, studerats och analyserats för att slutligen ställas i relation till varandra. Behovet av att identifiera de särskilt begåvade barnen framhålls tydligt i forskningen, trots att det framstår som oklart hur identifieringen ska ske i praktiken. Med andra ord är forskarna eniga i att identifieringen är avgörande för barnen, däremot har de olika uppfattning om hur praktiker ska gå tillväga. De identifieringsstrategier som framkommer i studien är observationer av karaktärssegenskaper utförda av forskare, pedagoger eller vårdnadshavare, samt identifiering via tester.

Abstract

The overall purpose of this overview is to find what the research on the gifted children in preschool shows about which children should be included in this group and how they should be identified in practice. Today, there is a complexity regarding the gifted children and how the teaching should be designed around them in the education system. There are discussions about including gifted children as a valid special education category. Against this background, a need emerges for identifying giftedness at an early age. To investigate how research identifies or defines giftedness, the research questions that form the basis of this work were formulated.

The research results included in this study were collected from several international databases. With an exploratory approach, research in the subject has been investigated, studied and analyzed to finally be related to each other. The need to identify the gifted children is clearly emphasized in the research, despite the fact that it appears unclear how the identification should take place in practice. In other words, the researchers agree that identification is crucial for children, but they have different views on how practitioners should proceed. The identification strategies that emerge in the study are observations of character traits performed by researchers, educators or guardians, as well as identification via tests.

Förord

Ett stort tack till vår handledare Leo Berglund för att han visste när vi behövde mjuk vägledning och när vi hade behov av hård kritik. Genom ett givande samarbete i vått och tort och i skratt och gråt är vi stolta över den prestation som ligger bakom arbetet. Vi vill även tacka våra familjer för möjligheterna de gett oss att genomföra och slutföra arbetet med uppsatsen. Vi är innerligt tacksamma över den kunskap som arbetet tillfört oss, vilken vi kommer ha både glädje och nytta av i vår framtida profession.

1. Inledning	1
1.1. Definitioner	2
1.1.2. Specialpedagogiska dilemman	2
1.1.3. Differentierad utbildning	3
1.2. Syfte	4
1.3. Frågeställningar	4
1.4. Tidigare forskning och översikter	4
1.5. Teori	6
1.5.1. Inkludering	6
1.5.2. Kategorisering	6
2. Metod	7
2.1. Etik	7
2.2. Terminologi	8
2.3. Datainsamling	8
2.4. PICO	9
2.5. Kriterier	10
2.6. Databearbetning	10
2.7. Metoddiskussion	11
3. Resultat	12
3.1. Metoder och kontext	12
3.1.1. Metodologiska ansatser	13
3.2. Kontext	13
3.2.1. Diagram av fördelningen länder	14
3.3. Definition av särskild begåvning	14
3.3.1. Familjen som identifieringsagent	15
3.3.2. Identifiering via jämförelse	15
3.3.3. Pedagoger som identifieringsagent	16
3.3.4. Prestationer inom särskilda områden	17
3.3.5. Samverkan mellan familj och skola	18
3.3.6. Identifiering via tester	18
3.3.7. Kombinationer av olika förfarande	19
3.3.8. Tabell över fördelningen av identifiering	19
3.4. Strategier för att identifiera barnen i forskningen	20
4. Diskussion	21

4.1. En internationell arena	21
4.2. Samhällsperspektiv	23
4.3. Barnperspektiv	23
4.4. Testning	24
4.5. Undervisningen	25
4.6. Differentiering	26
4.7. Inkludering	26
4.8. Specialpedagogiken i relation till särskild begåvning	27
4.9. Identifiering och definition	28
4.10. Slutsats	29
5. Referenser	30
6. Bilagor	34
6.1. Bilaga 1 PICO	34
6.2. Bilaga 2. Tabell databassökningar	35
6.3. Bilaga 3.	36
6.4. Bilaga 4. Flödesschema	37
Flödesschema 1.	37
Flödesschema 2.	38
Flödesschema 3.	39
Flödesschema 4.	40

1. Inledning

Den här litteraturstudien tar avstamp i vårt intresse gällande barn med särskild begåvning, vilka blir allt mer uppmärksammade i pedagogiska sammanhang i Sverige. Det finns en komplexitet kring de särskilt begåvade barnen och hur undervisningen kring dem ska utformas. Skolverket (2021) har publicerat stödmaterial med information om särskilt begåvade barn i skolan, i publikationerna tar Skolverket upp hur lärare i skolan kan bemöta dessa elever. Även när det gäller förskolan har dessa barn börjat lyftas, men Skolverket verkar i sitt material främst rikta sig till skolan och inte till förskolan.

1994 skrev FN:s medlemsländer under Salamancadeklarationen (UNESCO, 2006), vilken fastslår att undervisning ska vara till för alla barn, helt oberoende av vilka individuella olikheter eller vilken bakgrund de har. Avsikten är att säkerställa alla barns rätt till utbildning. Vidare fastslår Salamancadeklarationen att undervisningen ska utgå från barns förutsättningar, intressen och behov, istället för att barnen ska anpassas till utbildningen. Till följd av Salamancadeklarationen uppdaterades svenska skollagen (SFS 2010:800). Magnússon och Sims (2021) skriver att före Salamancadeklarationen (UNESCO, 2006) var skollagen (SFS 2010:800) formulerad med inriktningen att alla elever ska uppnå en lägsta accepterad kunskapsnivå. Uppdateringen av skollagen skapade emellertid ett juridiskt handlingsutrymme för att kunna anpassa utbildningen till att de barn som lätt når utbildningsmålen ska kunna erbjudas ytterligare stimulans och fler utmaningar. Efter förändringen lyder skollagen (SFS 2010:800) 3 kap. 2§:

“Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling” (3 kap. 2§ SFS 2010:800).

Skollagen (SFS 2010:800) ligger även till grund både för “Läroplan för förskolan” (Lpfö18, 2018) och för “Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet” (Lgr11, 2019), som utbildningssystemet i Sverige förhåller sig till. Där framgår det att alla barn har rätt till det stöd som deras speciella behov kräver, oavsett om det är varaktigt eller tillfälligt. Både läroplanerna, skollagen (SFS 2010:800) och FN:s barnkonvention (UNICEF Sverige, 2018) säger att utbildningen ska syfta till att ge barnet möjlighet att nå sin fulla potential. I skollagen och i läroplanerna lyfts det fram att alla barn ska få det stöd och de utmaningar deras specifika behov behöver, vilket i det svenska utbildningssystemet använder sig av specialpedagogik för att tillgodose.

Särskild begåvning har under de senaste årtiondena varit föremål för pedagogisk debatt i Sverige. De flesta debattörer tycks vara eniga om att det vore fördelaktigt att de särskilt begåvade barnen inkluderades i riktlinjer och policydokument. Exempelvis argumenterar Roland S Persson i boken *-Annorlunda land - Särbegåvnings psykologi* (1997) att särbegåvning ska tas tillvara på i skolan och att det behövs nationella riktlinjer för att detta

ska ske. Samhällsdebatten i Sverige gällande särskild begåvning drivs av flera röster, andra som engagerat sig i frågan är Johanna Stålnacke, Anita Kullander, Marita Thorén, Mara Westling Allodi och Mona Liljedahl. Genom en internetsökning på dessa namn kan deras arbeten läsas.

På senare tid har debatten också börjat lyfta frågan börjat lyftas om att inkludera de särskilt begåvade barnen som en giltig specialpedagogisk kategori, genom exempelvis pedagogisk differentiering. Det skulle innebära att de särskilt begåvade barnen synliggörs och identifieras i större utsträckning. Men vad är egentligen särskild begåvning? Det är inom den specialpedagogiska praktiken i nuläget oklart hur de särskilt begåvade barnen ska kunna identifieras och därmed kunna få tillgång till den pedagogiska stimulans de behöver utifrån sina individuella förutsättningar. Därför har vi fokuserat på och undersökt vad särskild begåvning innebär samt hur barnen skulle kunna identifieras med en inriktning mot förskolans kontext.

1.1. Definitioner

Specialpedagogik är ett sätt att hjälpa barn som är i behov av extra stöd för att kompensera för barns olikheter. Inom specialpedagogiken söker man gemensamma nämnare för att avgöra huruvida individen är i behov av specialpedagogik eller inte. För att barn ska få ta del av specialpedagogik idag krävs oftast en diagnos. Baserat på vilken diagnos individen har, görs det en handlingsplan utefter vilket stöd individen har behov av. Även barn som är i speciella livssituationer kan under perioder vara i behov av särskilt stöd. Det kan vara barn som har det svårt på grund av olika sociokulturella eller socioekonomiska situationer, som har resulterat i att barnet eller eleven har hamnat i något typ av problem. Utifrån barnets bästa för att barnet ska känna sig delaktig och inkluderad trots tillfälliga eller långvariga utmaningar så åberopar pedagoger specialpedagogiskt stöd. Då särskild begåvning inte bedöms vara en diagnos saknas i dagsläget riktlinjer för vilken typ av stöd individen har behov av, vilket genererar att de särskilt begåvade barnen faller utanför specialpedagogikens ramar (Magnússon & Sims, 2021).

1.1.2. Specialpedagogiska dilemman

De barn som denna studie fokuserar på är barn med särskild begåvning som i dagens skolväsende inte riktigt passar in i någon typ av gruppering, vilket kommer synliggöras i nedanstående text där specialpedagogiska dilemman presenteras.

Inom ämnet specialpedagogik diskuteras inom forskarvärlden flera intressanta dilemman om vem och vilka individer och grupper som ska inkluderas inom begreppet specialpedagogik. Historiskt sett har inkluderingen gällt barn med olika typer av diagnoser eller funktionsnedsättningar oavsett om de är fysiska eller psykiska. Uppdraget har då varit att se till att barn och elever får rätt förutsättningar till utbildning genom fysisk placering i grupper och klassrum. Magnússon och Sims (2021) beskriver i sin forskning att perspektivet på specialpedagogik är i behov av förändring och behöver breddas och öppna upp för att representeras av fler barn och elevgrupper.

Inom specialpedagogik framträder utmaningar och dilemman då målbilden är att utbildningssystemet i Sverige ska ge alla en likvärdig utbildning. Det blir i vissa avseenden motsägelsefullt när olika intressen ges olika företräden i utbildningen. Det svenska utbildningssystemet arbetar för att stärka varje individ. I specialpedagogikens organisering

exkluderas barnen från det allmänna till att ingå i en grupp som är i behov av speciellt stöd, en kategorisering av barnen har därmed skett. Istället för att se den unika individen så har istället den individen synliggjorts i jämförelse med andra individer, vilket blir ett dilemma. Barnen kategoriseras trots att alla barn har olika erfarenheter och behov vilket gör att pedagogerna ställs inför en rad olika dilemman gällande inkluderingen, såsom kategorisering och differentierad utbildning (Magnússon & Sims, 2021).

Även inom specialpedagogiken ses inkludering som en av grundstenarna och att alla ska vara med oavsett behov, vilket enligt ovan är en utmaning. Magnússon och Sims (2021) pekar på flera dilemman inom sin forskning om inkludering och särskilt begåvade barn. Å ena sidan finns läroplansmål där inkludering och delaktighet ingår. Vilket i praktiken innebär att alla barn ska känna sig likvärdigt delaktiga i verksamheten. Å andra sidan, om utbildningssystemet ska klara av en inkluderande utbildning som kan möta alla barns individuella behov, behöver barnen särskiljas för att kunna ge extra stöd till dem. Traditionellt sett har de särskilt begåvade barnen inte blivit inkluderade i det specialpedagogiska området, vilket resulterat i att de exkluderas från möjligheterna till extra stöd och resurser. Vidare har de särskilt begåvade barnen inte getts stimulans i den ordinarie undervisningen då deras kunskapsnivå överstiger gruppens kunskapsnivå. De särskilt begåvade barnen riskerar att hamna i ett utanförskap då de inte är inkluderade i den specialpedagogiska gruppen och inte heller säkras delaktighet i den ordinarie undervisningen (Magnússon & Sims, 2021). Vilket skapar dilemman inom specialpedagogiken för de särskilt begåvade barnen.

1.1.3. Differentierad utbildning

Differentierad utbildning är ett arbetssätt för att stimulera barn i undervisningen. Magnússon och Sims (2021) pekar i sin forskning på att differentierad utbildning kan vara ett sätt att arbeta med barn som har särskild begåvning. Det finns två olika sätt att differentiera, pedagogisk eller organisatorisk. Organisatorisk innebär att det ordnas specialgrupper för de barn och elever som är särskilt begåvade och behöver mer utmanande lärsituationer. För vissa barn kan det betyda att de delvis får vara del av grupper med äldre barn, byta upp en nivå i utbildningssystemet dvs börja skolan lite tidigare. För att på så vis ta del av den utbildningsnivå barnet ligger på. Beroende på situation kan tid med lärare utanför gruppen tillföras, för att barnet ska få fördjupning, stöd, stimulans och acceleration i undervisningen anpassat till barnets nivå. Detta innebär att barnet exkluderas från sin ordinarie barngrupp för att få tillgång till ett mer utmanande lärande. Pedagogisk differentiering innebär istället att utbildningsmaterialet är anpassat efter barnets nivå. Vilket gör att barnet inte behöver exkluderas från gruppen utan fortfarande är med i den ordinarie barngruppen, vilket i sig blir ett mer inkluderande arbetssätt då barnet fortfarande är tillsammans med sin ordinarie barngrupp. Barnet kan trots inkluderingen i gruppen bli exkluderad på grund av det annorlunda utbildningsmaterialet. Det ena arbetssättet behöver inte exkludera det andra, utan det går utmärkt att anpassa efter barn och situation. Det är dock betydelsefullt att pedagoger och lärare i utbildningsmiljöer ser att varje barn är unikt och inte som barnen en homogen grupp. Alla har olika kunskapsområden och intressen, vilket inte gör den andra lik (Magnússon & Sims, 2021).

Om det inte skapas förutsättningar för differentierad utbildning för de särskilt begåvade barnen menar forskarna Reis och Renzulli (2010) att det föreligger en risk för att de särskilt begåvade barnen döljer sin begåvning genom att underprestera. Att underprestera menar Papadopoulos (2020) kan beskrivas med att barnet ihärdigt presterar under sin faktiska

förmåga. Kokot (2003) menar i sin studie att underprestation hos barnen ofta har sin grund i faktorer som har med skolväsendets organisation att göra.

1.2. Syfte

Den här studien vill bidra med kunskap om vad det skulle innebära att betrakta särskild begåvning som en specialpedagogisk kategori. Genom vår översikt hoppas vi kunna vara ett kunskapsbidrag till både forskare, som vill få en överblick över området. Samt till praktiker, som i framtiden kan komma att få i uppgift att vara uppmärksam på tecken på särskild begåvning bland förskolebarn.

1.3. Frågeställningar

1. Hur definierar forskare särskild begåvning, och vilka strategier för att identifiera dem i praktiken föreslår de?
2. Vilka dilemman och praktiska utmaningar medför det att identifiera vissa förskolebarn som särskilt begåvade?

1.4. Tidigare forskning och översikter

Att identifiera barn med särskilt begåvning är en omdebatterad fråga och åsikterna om hur identifieringen ska gå till går isär. Det finns olika sätt att definiera särskild begåvning, beroende på var i världen forskningen genomförts. I många länder anses barnen ha egenskaper som är något att vårda och stimulera för att barnen ska kunna nå sin fulla potential och bidra i samhället. Nedan lyfts tidigare forskning och översiktsstudier i ämnet. Lubinski och Benbow (2021) undersökte forskningen på särskild begåvning och hur synen på särskild begåvning har ändrats under senaste 50 åren. De hämtar sitt resultat från studier gjorda på barn från 13-års ålder och uppåt, med uppföljning flera år senare. Vilket inte är ett åldersspann som denna studie riktar sig till, men är trots det intressant i ämnet om särskilt begåvade barn. Forskarna tar upp att identifiering av särskild begåvning kan innebära allt ifrån IQ-test, observationer, enkäter och intervjuer med vårdnadshavare och pedagoger. Deras forskningsfynd visar på den psykologiska mångfald inom den särskilt begåvade delen av befolkning och den miljömässiga pluralism som krävs för att möta deras olika inlärningsbehov. De kommer fram till att identifieringen är avgörande eftersom dessa barn lätt blir missförstådda, feldiagnostiserade och riskerar att hamna i utanförskap.

Walsh m.fl. (2012) genomförde en översiktsstudie vilken hade som primärt forskningsområde att söka efter evidensbaserad forskning avseende utbildning för särskilt begåvade barn i unga år. Studien gjordes i avsikt att generera en översikt för att jämföra utbildning för särskilt begåvade barn. Forskarna har granskat 11 studier gällande utbildning och insatser för särskilt begåvade barn. De finner att studier har genomförts på äldre barn och därefter anpassats för att gälla barn i förskoleålder. De finner även att studierna de undersökt inte är eniga om hur identifiering av särskild begåvning ska ske. För att identifiera barnen utgår de granskade studierna i vissa fall från IQ-test eller andra tester som särskiljer barnen från sina jämnåriga genom att se till hur barnens förmågor skiljer sig åt. I andra fall identifieras barnen med hjälp av observation av karaktärsdrag från pedagoger eller vårdnadshavare. Utifrån detta diskuterar de aspekter som är problematiska för forskning med små särskilt begåvade barn, såsom svårigheter i att utföra tester på små barn.

Reis och Renzulli (2010) söker i sin översikt efter forskning kring effektiva insatser för särskilt begåvade barn tidigt i deras barndom. De finner i sin studie att särskilt begåvade barn från socioekonomiskt starka familjer och skolområden, där vårdnadshavarna har hög utbildningsnivå, erhåller fördelaktigare stöd och aktiviteter. Det innebär att vårdnadshavare med lägre utbildningsnivå i högre grad inte har kännedom om den stöttning och stimulering som barnen har rätt till. Forskaren synliggör att det är problematiskt att elever med olika bakgrund behandlas olika, vilket kan bli svårigheter ur barnens perspektiv och utifrån ett likvärdighetsperspektiv. De understryker att oavsett hur mycket anpassningar som görs för särskilt begåvade barn under deras utbildning, bör det reflekteras över lärandeklimatet i utbildningen. Forskarna påpekar att det behöver skapas utrymme för barnen att få vara bra och få glänsa, utan att bli straffade emotionellt för det. Att förbise de särskilt begåvade och inte ge dem den stöttning de behöver kan resultera i stora negativa följder för dem som individer. Ytterligare en följd av det är att de kan få felaktiga neuropsykiatriska diagnoser, när det i själva verket handlar om att de inte blir bemötta utifrån sina individuella behov. Genom att berika undervisningen och ge extra stimulans till de särskilt begåvade barnen skapas förutsättningar för deras utveckling och lust att lära. Samtidigt gynnas andra barn i deras omgivning av utvecklingen, eftersom även de övriga barnens lärandelust inspireras.

Kokot (2003) granskar identifieringen av inlärningssvårigheter bland särskilt begåvade barn som även har en funktionsvariation, det vill säga barn med det som kallas Twice Exceptional, 2E, eller på svenska dubbelbegåvade. En översikt ges av ett tillvägagångssätt som neurovetenskapen tillämpar för att förstå och behandla grundorsaken till inlärningssvårigheter, detta exemplifieras sedan med ett särskilt begåvat barn som har dyslexi.

Kokot (1999) beskriver processen med att starta och driva en skola som är inriktad på särskilt begåvade barn i åldrarna 5–12 år. Artikeln utvärderar och analyserar bland annat svårigheterna i definiering och identifiering samt de undervisningsstrategier som tillämpas.

Barbour Benham (1992) undersökte de två områdena Early Childhood Education och Gifted Education, samt identifierar skärningspunkten mellan dem. I studien menar forskarna att ökat samarbete mellan utbildning för små barn och utbildning i högre åldrar är en förutsättning för barnens utveckling. Forskaren finner att de båda olika utbildningsområdena grundar sig på en mångfald av litteratur och forskning för att stödja sig på bästa praxis. I forskningen framkommer det att utbildning och stöttning bör individanpassas, eftersom alla barn är unika med olika intressen och behov. Forskaren betonar vikten av samverkan mellan de olika utbildningsnivåerna.

Papadopoulos (2020) undersökte i sin översikt hur fokuseringen kring särskild begåvning har förändrats över tid. Studien önskar lyfta fram kritiska faktorer i barnens kognitiva och socioemotionella utveckling och hur det påverkar barnens lust att lära. Forskaren menar att det inte tycks vara särskilt begåvning i sig som gör att barnen mår psykiskt dåligt, utan det långvariga utanförskapet och känslan av att inte vara som andra är grunden till psykisk ohälsa. Forskaren uttrycker oro för att psykisk ohälsa tenderar att bli en riskfaktor i de särskilt begåvades liv då den särskilda begåvningen i sig kan försätta dem i socialt utanförskap. Vidare belyses forskning där särskilt begåvade barn kan ses som en privilegierad grupp då de utmärker sig i form av överlägsna prestationer, i jämförelse med de barn som har svårigheter och utmärker sig genom att de inte når målen. Studien belyser att begåvning är en livslång utvecklingsutmaning, vilket i praktiken innebär att särskilt begåvade barn behöver stimulans

och utmaningar för att drivas framåt i sin utveckling. Att barnet har ett högt IQ och är begåvat är ingen likvärdighet med att ha framgång i resten av livet. Han skriver att styrkor som begåvade barn visar kan vara styrkor gällande verbal förståelse, visuellt-spatialt tänkande samt styrkor i perceptuella resonemang. Vidare hänvisar forskaren till att de särskilt begåvade barnen har egenskaper som exceptionellt minne och en snabb intuitiv kognitiv förmåga. De har en inre motivation till att lära samt en osedvanligt stark problemlösningsförmåga samtidigt som de har höga förväntningar på sig själva.

Den tidigare forskningen har fokuserat på hur utbildningen för särskilt begåvade barn ska utformas, forskarna har i sina studier utgått från barn som har blivit identifierade som särskilt begåvade men ingen av den tidigare forskningen belyser på vilket sätt barnen ska identifieras, vilket den här översikten har som huvudområde.

1.5. Teori

Enligt ovan betonas tidigare forskning, bland andra Reis och Renzulli (2010), att de särskilt begåvade barnen är i behov av extra stöd och utmaning för att utveckla sin potential. I det svenska skolsystemet är detta extra stöd organiserat inom specialpedagogiken. Därför kommer frågan om särskild begåvning här förstås i ett specialpedagogiskt perspektiv.

1.5.1. Inkludering

Inkludering innebär att alla individer ska ges förutsättningar att känna sig delaktiga i sin grupp. Inkludering är ett begrepp som är välanvänt inom skolväsendet men kan medföra olika spänningsfält. Läroplanen (Lpfö18, 2018) benämner inkludering, delaktighet och demokrati flertalet gånger som en av de stora delarna i förskolan. Lyfts blicken in i förskolan ses inkludering som självklart men samtidigt problematiskt då inkludering ofta även innebär exkludering. Inkludering och delaktighet är något som pedagoger strävar efter då det är en del av policy och det demokratiska hållbarhetsperspektivet som läroplanen förespråkar. Nilholm (2005) pekar på att just dilemmaperspektiv är något som kan öppna upp för diskurs mellan forskning och teori vilket välkomnas inom lärarutbildningarna. Det blir svårigheter när till exempel förskollärare ska förhålla sig till barn som befinner sig mycket längre fram än sina jämnåriga i kunskapsutvecklingen, det ingår inte i förskollärarnas utbildning att stimulera barnen på den nivån. Pedagoger kan söka stöd hos specialpedagoger för att få vägledning i att hantera dessa situationer. Dilemmat som uppkommer är att barnet blir utpekad och exkluderad i relation till de andra barnen vilket i sig kan skapa socialt utanförskap, något som både Lubinski och Benbow (2021) samt Papadopoulos (2020) tidigare kommit fram till.

1.5.2. Kategorisering

Genom att kategorisera barnen skapas grupper av vi och dem, vilket i sig kan leda till utanförskap. Nilholm (2005) hänvisar även till att alla barn ska ges lika möjligheter till utveckling utifrån deras individuella behov, vilket också inkluderas i läroplan för förskolan (Lpfö18, 2018). Läroplanen liksom skollagen (SFS 2010:800) fastslår att utbildningen ska byggas och anpassas efter barns intresse och individuella behov. Visionerna som står i styrdokumentet är något som förskolan ska sträva efter, dock saknas det ofta både resurser och utbildning för att kunna genomföra denna vision. Detta berör även barn med särskild begåvning som skulle behöva stöd och stimulans för att få vara den de är och utvecklas som sin unika person. Att kategorisera barn menar Magnússon och Sims (2021) skapar flera dilemman, i deras forskning pekar de på flera dilemman rörande inkludering och särskilt begåvade barn. Det finns läroplansmål där inkludering och delaktighet är betydande, men om

förskolan ska klara av en inkluderande utbildning som kan möta allas behov, behövs det progression i organisation, policys och praktik utöver resurser och kunskap. Utifrån att planera utbildningen som inkluderande med stöd av specialpedagogik görs automatiskt en kategorisering.

Genom att kategorisera barnen och inkludera dem i specialpedagogiken görs samtidigt en exkludering från de övriga barnen i den ordinarie barngruppen. Detta medför fler dilemman, å ena sidan behöver barnen stöd för sin begåvning genom specialpedagogik, men å andra sidan innebär inkluderingen i specialpedagogikgruppen en exkludering från den ordinarie gruppen. Efter att specialpedagoger bedömt vilken typ av stöd som barnen är i behov av, kan de därefter återgå till den ordinarie barngruppen (Magnússon & Sims, 2021).

2. Metod

I nedanstående rubriker synliggörs val av metod, de sökningar som genomförts, den etik som tagits hänsyn till samt den terminologi som används i studien. Det här är en explorativ översiktsstudie som studerar olika typer av ansatser och strävar efter en systematisk struktur. Genom att utgå från syftet och studera hur befintlig forskning om och hur särskilt begåvade barn definieras besvaras frågeställningarna. Inom ämnet om särskilt begåvade barn förekommer studier som är genomförda med kvalitativ eller kvantitativ ansats, det finns även forskning som består av båda ansatserna kombinerat. Att enbart välja en typ av ansats skulle utesluta resultat som är intressant i området, men genom att inkludera alla typerna oavsett ansats, skapas förutsättningar för att kunna belysa en större bredd av de vetenskapliga studier som finns tillgänglig, och därigenom besvara forskningsfrågan. Genom att inkludera både kvalitativa och kvantitativa forskningsresultat läggs grunden för att få ett slutresultat som är väl förankrat i dagens forskning samt täcka in ett större område då både kvalitativa och kvantitativa studier finns med. Davies (2000) skriver att kvaliteten på översiktsstudier till stor del beror på kvaliteten på de primära studier de bygger på. Den forskning som granskats i den här studien har använt sig av olika undersökningsmetoder.

Urvalskriterierna har öppnat upp för att inkludera olika typer av texter i analysen. Davies (2000) belyser att kvaliteten på en översiktsstudie också beror på noggrannhet och transparens angående kriterier för inklusion och exklusion. Artiklar som är kvalitativa kan skapa förutsättningar för att göra en djupanalys, genom att deltagarurvalet är begränsat men resultaten kan vara utförligare. Medan kvantitativa studier öppnar upp för möjligheterna att få med resultat som täcker in ett större urval och har olika infallsvinklar och perspektiv. Den här studien fokuserar på forskning gällande barn i förskoleåldern, då syftet med studien var att undersöka särskilt begåvade barn som befinner sig i ålder mellan ett och sex år. Enskilda studier som ingår i den här granskningen är longitudinella vilket innebär att de sträcker sig över en längre tidsperiod än när barnen befinner sig i just förskoleåldern. I de studierna ligger fokuset på den period där de deltagande barnen är inom ålderskriterierna.

2.1. Etik

Ur ett etiskt perspektiv behöver författarna till en litteraturöversikt förhålla sig objektivt i bedömningen över vilka artiklar som ska ingå i studien (Davies, 2000). Att välja ut resultat som enbart stödjer den egna tesen är inte etiskt försvarbart. I den här studien är alla forskningsresultat inkluderade oberoende av vad resultatet består i. Samt att alla artiklar som studerats har belysts utifrån samma kriterier oavsett vilken artikel det är som har granskats.

Det har inte funnits något syfte att rikta resultatet mot ett visst håll och därav har alla studier inkluderats i resultatet oberoende av vad de kommit fram till i studierna.

Ytterligare en etisk aspekt att ta hänsyn till är huruvida den här litteraturoversikten kommer att exkludera barnen. Då studien belyser de särskilt begåvade barnen, finns det möjlighet att lägga grunden till att kategorisera barnen och därmed exkludera dem från det allmänna. Genom att studera de särskilt begåvade barnen kan förutsättningar för att särbehandla barnen skapas. När barnens behov uppmärksammas finns det risk för att den här studien ofrivilligt lägger grunden för att exkludera barnen istället, vilket i sig är ett av de specialpedagogiska dilemman som belyses i styckena om specialpedagogik (Nilholm, 2005). Vidare behöver hänsyn tas till är att barn med särskild begåvning i samhället kan anses vara en privilegierad grupp i jämförelse med de barn som specialpedagogiken traditionellt studerar. Papadopoulos (2020) belyser i sin forskning att det kan ses som orättvist att säga att den ena sidan är privilegierad och den andra sidan inte.

2.2. Terminologi

De barn som översiktsstudien är inriktad på benämner de flesta svenska forskare som särskilt begåvade. Reis och Renzulli (2010) menar att det inte finns någon specifik benämning för dessa barn som är allmänt definierad inom forskningen. Forskarna menar att dessa barn kan kallas överbegåvade, högbegåvade, elever med höga förmågor, elever med särskilda förutsättningar och speciellt begåvade elever. Andra benämningar är särbegåvade och högfungerande. Innebörden av begreppen inkluderar egenskaper som innebär att individen är särskilt begåvad inom ett specifikt område men benämningarna varierar beroende på vilket syfte eller sammanhang som avses. I den här översikten använder vi oss genomgående av begreppet särskilt begåvade barn. Vid sökningar i den svenska databasen SwePub.se användes alla ovan nämnda ord. De ord som används på engelska är ord som high ability, highly gifted, intelligent child, gifted child och gifted, vilka användes när sökningar genomfördes i internationella databaser. Alla sökord kommer att redovisas under datainsamling.

Internationellt så sker skolstart vid olika åldrar och utbildningar är upplagda på olika sätt. I svensk förskola är barnen i åldrarna mellan ett och sex år, och den olika skolstarten i världen skapar ett dilemma i samband med sökstrategin som användes i den här studien. Den problematiken hanterades genom att använda sökorden kindergarten, preschool och early childhood i sökningarna, för att få med barn från hela världen sökningarna. Trots sökstrategierna genererades i vissa fall träffar med äldre barn i sökningarna, men dessa gallrades bort manuellt under urvalsprocessen.

2.3. Datainsamling

När det här arbetet inleddes fanns ett behov att utöka vår kunskap om de särskilt begåvade barnen. Därav söktes initialt information om de särskilt begåvade barnen på Skolverket (2021), i deras texter gavs tillgång till namn på forskare i ämnet. Genom att göra manuella sökningar i databaser på forskarnas namn kunde artiklar och uppsatser att bygga arbetet på urskiljas. De manuella sökningar som genomfördes resulterade även i referenslistor, vilka gav ytterligare tillgång till relevant litteratur som var intressant för det fortsatta kunskapsbyggandet. Några få manuella sökningar genomfördes i databasen SwePub på författarnas namn då det var intressant med forskning som riktar sig till en svensk kontext. Flertalet sökningar på forskares namn utfördes även manuellt i de internationella databaser

där studien skulle genomföras. Urvalet av artiklar i det här arbetet består endast av artiklar som genomgått peer-review för att säkerställa att artiklarna är granskade, empiriskt underbyggda, trovärdiga och inte består av gissningar eller spekulationer.

I arbetet med denna studie har urvalet avgränsats och preciserats för att få fram sökresultat genom att utgå från en PICO-tabell (Eriksson Barajas m.fl., 2013). PICO är en strukturerad metod som tar avstamp i frågan som forskaren söker svar på. I en tabell placeras fyra kategorier, första kategorin urskiljer *Vem* det är forskningen gäller. Den andra kategorin förtydligar *Vad* forskningen riktar sig till och i den tredje kategorin placeras begrepp som riktar sig till vilket *Sammanhang* som gäller. I den sista kategorin placeras begrepp in som handlar om vilket *Resultat* som eftersöks. De begrepp som placerats in i de olika kategorierna är de sökord som därefter används vid sökningar i databaser för vetenskapliga artiklar. Denna metod hjälper forskaren att få relevanta träffar samtidigt som risken för att få godtyckliga träffar minimeras.

Sökningarna begränsades till databaserna: Scopus, Education Research Complete, Education Collection och SwePub. Endast artiklar som är Peer Reviewed eller refereegranskade är med i urvalet. I sökningarna användes trunkering, vilket innebär att en asterisk (*) läggs till på ordets grundform för att träffar ska genereras på alla former av ordets böjningar. Genom att till exempel lägga en asterisk efter ordet child* genereras träffar på både child och children. Vidare användes frassökning, vilket innebär att sätta citationstecken kring de ord som ska ingå gemensamt i sökresultatet. Citationstecken ger en begränsning av sökresultaten då databasen bara genererar träffar när båda begreppen finns med enligt de kriterier som angetts. Ett exempel på detta är att "Gifted child" enbart kommer generera träffar i databasen om båda orden står efter varandra i texten.

För att få fram slutresultatet användes blocksökning, vilket möjliggör att kunna inkludera flera kategorier från PICO i samma sökning. Genom att lägga till orden AND eller OR mellan de sökbegrepp som används kan sökningen utformas och begränsas. AND innebär att alla begrepp ska eftersökas samtidigt, medan OR genererar träffar som har antingen det ena begreppet eller det andra med i träffresultatet. På samma sätt kan sökningarna justeras med hjälp av begreppet NOT. Då exkluderas de angivna sökbegreppen från slutresultatet. I den här studien exkluderades ord genom att skriva NOT pupil, NOT school, NOT student för att sälla bort de äldre barnen, det vill säga barn från 7 år och uppåt.

2.4. PICO

Den ursprungliga PICO tabellen innehöll många förslag på begrepp som kunde ingå i sökningarna och denna finns att finna som nr 1 bland bilagor. Via testsökningar kan ett urval av träffar avgöra om de utvalda sökorden ger relevanta sökträffar och justering av dem hjälper till att bredda eller smalna av sökningar. PICO nedan redovisar de begrepp som användes i sökningarna.

P (Vem)	I (Vad)	C (Sammanhang)	O (Resultat)
"Gifted child*" "Intelligent child*" Precocity Sär* begåv*	Identif* Defin*	"Early childhood" Preschool Kindergarten	To define and identify highly gifted young children

2.5. Kriterier

För att inkluderas i studien krävdes det att studierna var publicerade efter år 2000 och att det var empiriska studier. Även titel och sammanfattning behövde matcha undersökningens syfte och frågeställning samt att barnens ålder i studierna skulle vara upp till sex år eller i förskoleålder. Studier som inte uppfyllde kriterierna exkluderades, det vill säga om resultaten gällde äldre barn, om träffarna var texter till förord, bokrecensioner eller andra översiktsstudier. Även om studierna var publicerade före år 2000 exkluderades de från resultatet. Alla artiklar som inkluderats i studien redovisas i Bilaga 2, "Tabell databassökningar".

Inkluderingsstrategierna listades i en punktlista för att förtydligas enligt nedan:

- Årtal efter 2000.
- Empiriska studier (exkludera översikter, bokrecensioner, förord).
- Det ska framgå i abstract/sammanfattning och titel att studierna riktar sig till intresseområdet.
- Barnens ålder upp till ca 6 år eller förskoleålder.

De artiklar som exkluderades från resultatet riktar sig till skolan och dess verksamhet då syftet med översiktsstudien var att undersöka de artiklar som riktar sig till förskolans kontext och till yngre barn. Även artiklar som inte är vetenskapligt granskade genom peer review eller referegranskat har exkluderats.

När kriterierna applicerats på träffarna i databasen SwePub exkluderades alla artiklar från arbetet på grund av att undersökningarna var inriktade på äldre barn samt att det inte var studier som genomförts.

2.6. Databearbetning

I bearbetningen av artiklarna genomfördes en undersökning, med utgångspunkt i ett antal punkter som var kopplade till frågeställningen. Det första kriteriet var att undersöka hur forskarna har identifierat de särskilt begåvade barnen, eller vilka egenskaperna som definierar de särskilt begåvade barnen. Då det var av intresse att kartlägga vilken typ av studie som genomförts, var även det kriteriet med för att kunna analysera en större bredd av forskningen. Då skolstarten sker vid olika tidpunkter i olika länder var det intressant att undersöka vilka barn som deltog i studierna för att få fram ett resultat som kan analyseras på likvärdig grund som en svensk kontext.

Vilken forskningsmetod som använts i undersökningarna granskades för att utreda huruvida forskningsmetoden var avgörande för det resultat som framkom av studien. Landet där studien är utförd var intressant för att kunna belysa skillnader i perspektiv på särskilt begåvade barn, samt för att kunna jämföra det med en svensk kontext.

Punkter som följdes vid granskningen av vetenskapliga artiklar:

- Identifikation/definition
- Kvalitativ eller kvantitativ studie
- Intervention/fallstudie/observation/intervjuer/enkäter/empirisk

- Ålder på barnen
- Land

2.7. Metoddiskussion

De begrepp som valdes ut till sökningarna gav fler resultat än vad som var möjligt att hantera, vilket krävde ett sätt att avgränsa sökningarna till en hanterbar mängd. Ett sätt att begränsa träffmängden var att välja att bara ta med resultat som genomförts efter år 2000 i studien. Det fanns mycket äldre forskning på särskilt begåvade barn som såg intressant ut, men att ta med mer än vad avgränsningarna tillät hade gjort mängden träffar för stor att hantera utifrån de förutsättningar som den här studien tillät. Att inkludera äldre forskning hade gjort arbetet mycket större och hade erfordrat fler resurser i form av tid eller personer. Valet att enbart inkludera forskning genomförd efter millennieskiftet gav oss förutsättningar att genomföra studien med de resurser som finns tillgängliga. Samtidigt som resultatet i den här översiktsstudien blev aktuell och uppdaterad i området gällande vad forskningen säger idag. Fler avgränsningar som sattes upp var att enbart söka efter artiklar som var tillgängliga i fulltext, samt att begränsa språket till att endast inkludera artiklar på engelska.

Testsökningar i databaserna på de begreppen som valdes ut, genererade ytterligare förslag på olika begrepp att använda, vilket gjorde att arbetet med att välja ut sökbegrepp startade om på nytt. När testsökningar som genomfördes med de nya begreppen inkluderade relevanta träffar i sitt resultat inkluderades de sökbegreppen i strategin. De nya begreppen hjälpte till att förfina sökningarna så att relevanta träffar inkluderades i resultatet. Genom att utvärdera vad som gav oss en lagom avgränsad mängd av resultat, men ändå gav träffar inom det spann av resultat som stämde överens med forskningsfrågorna. Det arbetssättet ökade förutsättningarna för att få med allt resultat som var intressant för den här studien. I bilagorna finns den ursprungliga PICO med, för att läsaren ska ges möjlighet att följa processen med att välja ut sökbegrepp. Genom att ta med ursprunglig PICO som bilaga kan läsaren följa den process som det innebar att välja ut de sökbegrepp som slutligen användes. Läsaren kan då se var arbetet började och även se hur slutresultatet blev.

Vi hade exempelvis med *Precocity* som sökord i PICO och det gav några träffar med sexuella anspelningar såsom *Sexual precocity*. *Precocity* betyder på svenska brådmogenhet, tidig mognad. Efter studien var genomförd uppdagades det att det hade varit ett alternativ att istället söka på "*Intellectual precocity*". Vilket mer betyder intellektuell brådmogenhet eller att barnet mognar snabbare intellektuellt än andra barn i samma ålder. Vi kom i kontakt med artiklar där begreppet *precocity* användes innan det särskilt begåvade barnet blivit identifierat som särskilt begåvad. En förändring i våra sökord hade möjligen genererat fler träffar och träffar från ett bredare spann av länder.

De länder studien är utförd i, ger dels perspektiv på hur forskningsmetoder skiljer sig åt mellan länder och inom länder. Det ger även en utökad bredd till resultatet, vilket öppnar upp för att se om olika kulturer ser på särskilt begåvade barn på olika sätt. Baserat på de träffar som blev utfallet av sökningarna, blev det tydligt att inkluderingen av forskning från flera länder var gynnsam. Hade sökningarna endast riktat sig till vissa delar av världen skulle antalet artiklar blivit ytterst begränsat då många av artiklarna i den här studien är genomförda i Turkiet. Ett problem som uppmärksammades under arbetets gång var att skolstarten sker vid olika åldrar i olika länder. I till exempel olika delstater i USA och i Storbritannien börjar barn skolan det året de fyller 5 år medan barn i Sverige börjar i förskoleklass när de är 6 år. För att komma runt problemet användes strategin att i sökningarna inkludera *preschool*,

kindergarten och *early childhood*. Att även avsiktligt begränsa sökningarna till att bortse från *student, pupil, school* och *classroom*, gjorde att många resultat med dessa benämningar uteblev från vårt arbete. Det var dock ändå så att dessa begrepp kom med i resultaten i de fallen sorterades artiklarna manuellt bort vid relevansgranskningen. Huruvida barnen börjar skolan vid olika ålder blev ändå mer hanterbart och genom att justera sökorden blev sökningarna bättre riktade. Kriterierna formulerades för att kunna hjälpa till med att begränsa antalet resultat till en hanterbar mängd. Samt för att skapa bättre förutsättningar för att få med forskning som hjälper till att besvara våra forskningsfrågor och uppfylla studiens syfte.

Att kartlägga vilken eller vilka forskningsmetoder som använts i studierna var intressant för att kunna analysera resultaten. För att strukturera upp detta användes ett Exceldokument där studierna kartlades utifrån de urvalskriterier som sattes upp avseende vad varje studie skulle ge kunskap om. För att bearbeta sökresultatet delades artiklar upp mellan gruppdeltagarna för att läsas och gå igenom utifrån respektive databas. Var person förde sedan in data från artiklarna i det gemensamma Exceldokumentet. Det här var en metod som skapade förutsättningar för att samma information skulle hämtas från alla studier som granskades. Genom att göra på det här viset fick alla en god överblick över den data som framkommit. Frågetecken eller svårigheter som dök upp i arbetet togs upp under återträffar där resultatet av läsningarna presenterades för varandra. Där kunde artiklarna diskuteras och läsas igenom om någon hade svårigheter med att utläsa datan. Arbetssättet gav en god överblick och gjorde resultaten hanterbara.

För att hela gruppen skulle ta del av alla studier lästes samtliga artiklar igenom i efterhand, även de andras artiklar lästes och kontrollerades mot Exceldokumentet. För att kunna kontrollera resultaten och på så sätt kunna säkerställa att det första insamlandet av data stämde och alla var överens. Detta gjordes i syfte att kvalitetssäkra datainsamlingen och begränsa fel som den mänskliga faktorn hade kunnat resultera i.

Alternativet hade varit att alla skulle läsa alla artiklar, vilket inte skulle varit genomförbart utifrån de givna förutsättningarna för arbetet. Ett annat tänkbart arbetssätt hade varit att en av deltagarna läste och redogjorde för alla artiklar, det arbetssättet hade istället kunnat öppnat upp för att missförstå innebörden i artikeln eller att eventuellt missa någon avgörande information. Genom att använda oss av metoden att alla läser artiklar och föra in informationen i ett gemensamt Excel dokument, skapades förutsättningar för att få med korrekt information från de studier som granskades. Samt att det även öppnade upp för att all information skulle finnas med.

3. Resultat

Genom att konsekvent följa de kriterier som sattes upp under databearbetningen lades grunden för att kunna överblicka de forskningsresultat som framkom i databassökningarna, samt sammanställa informationen i artiklarna i syfte att besvara forskningsfrågorna.

3.1. Metoder och kontext

Resultatet i den här översiktsstudien har tagit hänsyn till vilken metod som forskarna använt sig av i sina studier. Vilken kontext som studien genomförts i, har studerats här för att avgöra om det finns någon kulturell enighet i resultat och metod.

3.1.1. Metodologiska ansatser

I urvalet som studerades var det jämnt fördelat i frågan om de använt sig av en kvalitativ eller kvantitativ ansats, några kvalitativa studier hade inslag av kvantitativa metoder. I den kvalitativa studien av Coates m.fl. (2016) jämförs barnens begåvning med andra barn i syfte att argumentera för en alternativ läroplan för de särskilt begåvade barnen. Studien är kvalitativ då den endast undersöker två olika situationer med ett begränsat antal barn i varje situation. Genom att erbjuda barnen en alternativ läroplan skapas bättre förutsättningar för barnen att utvecklas, menar forskarna. Även Wellish (2021) studie var kvalitativ men till skillnad från Coates m.fl. (2016) syftar hon till att via intervjuer med åtta mödrar kartlägga hur särskilt begåvade barn påverkas av en tidigarelagd skolstart, samt hur deras sociala förmågor påverkas av det.

Dağlıoğlu och Suveren (2013) genomförde en kvantitativ studie där 600 barn deltog i studien och i slutresultatet presenteras att 50 av barnen bedömdes som särskilt begåvade. Deras arbete syftade till att undersöka hur väl pedagogers bedömningar kunde urskilja särskilt begåvade barn jämfört med vårdnadshavares bedömningar. Även studien av Kuo m.fl. (2010) var kvantitativ och inkluderade 61 barn, utav dessa var 11 barn även dubbelbegåvade så kallade twice exceptional. Studien använde sig dessutom av kvalitativa metoder i form av observation av leksituationer, samt intervjuer både med vårdnadshavare och intervjuer direkt med barnen. Studien genomfördes i avsikt att kunna identifiera de barn som både är särskilt begåvade och har en funktionsvariation, identifieringen genomfördes med hjälp av olika tester. På samma sätt använde sig Wellisch (2019) av både intervjuer och enkäter i sin undersökning för att fastställa på vilka premisser förskollärare identifierar de särskilt begåvade barnen. Även om flera studier har använt sig av flera olika metoder för att komma fram till sitt resultat är det övervägande enkätstudier i våra sökresultat. Allt ifrån endast två enkätfrågor som Oruc och Cagir (2021) i sin kvalitativa studie använt sig av, till större enkäter som riktat sig till fler mottagare.

I den här översiktsstudien var det endast studien av Karateke (2017) som är genomförd som en interventionsstudie. Inledningsvis observerade Karateke hur barnen agerar i sociala sammanhang, därefter genomgick barnen en utbildning i hur ett socialt samspel fungerar. Efter utbildningen observerades barnens sociala förmågor för att utläsa om utbildningen kan hjälpa särskilt begåvade barn med sitt sociala samspel med andra barn. Flera forskare har precis som Karateke använt sig av observation som forskningsmetod, bland andra Gur (2011). I den studien har forskaren observerat särskilt begåvade barn i syfte att utreda om det finns några specifika personlighetsdrag som är framträdande hos särskilt begåvade barn. Genom att kartlägga deras egenskaper syftar forskaren till att upptäcka egenskaperna tidigt i barnens utveckling och därmed kunna identifiera dem tidigare i livet. Även Gottfried m.fl. (2006) observerade de särskilt begåvade barnens egenskaper, de studerade barnens intellektuella begåvning under uppväxten. Observationer som utförts av både pedagoger och vårdnadshavare inkluderades tillsammans med forskarnas observationer i resultatet. Därefter backade studien tillbaka till tiden då barnen var ett år för att utreda om det fanns någon synlig skillnad mellan de särskilt begåvade barnen, i jämförelse med jämnåriga under samma tidsaspekt.

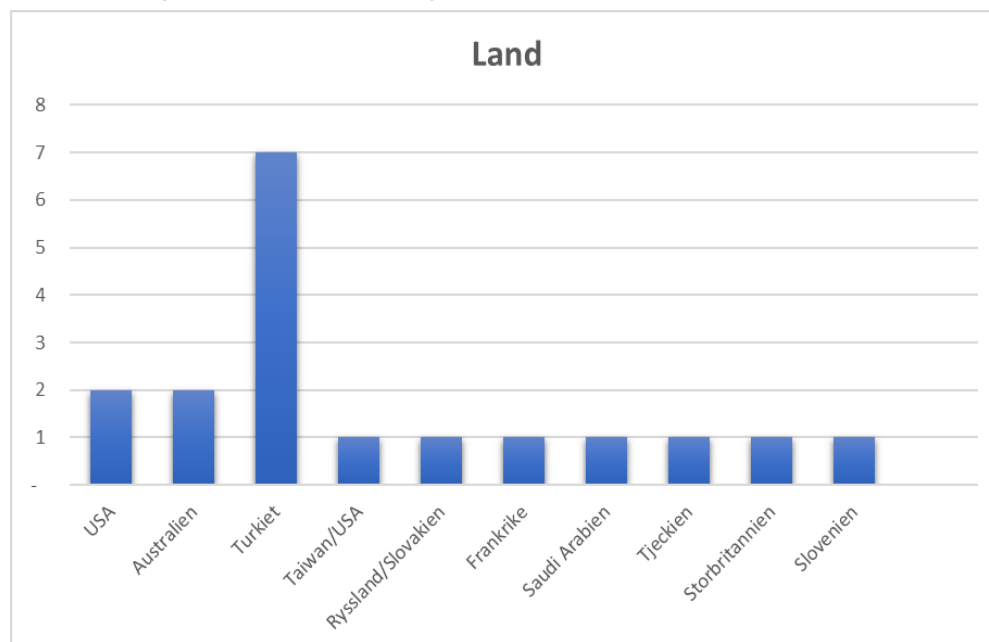
3.2. Kontext

Majoriteten av studierna i träffresultatet kommer från Turkiet, sju stycken, medan USA och Australien står för två stycken var. Två av studierna består av samarbeten mellan länder och dessa länder är Ryssland och Slovakien samt Taiwan och USA. Övriga länder har en studie

var. Resultatet förvånade något då uppfattningen innan arbetet var att de flesta studier skulle vara amerikanska, vilket inte visade sig stämma.

Värt att nämnas är att det inte är något land som använder sig av någon specifik metod i sina undersökningar, utan metoderna skiljer sig åt lika mycket inom länder som mellan länder. Inte heller finns det någon samstämmighet om hur identifiering av de särskilt begåvade barnen bör ske i de olika undersökningarna. Det vill säga, det finns inte någon identifieringsmetod som kan härledas till vilken kultur som undersökningen genomförts i.

3.2.1. Diagram av fördelningen länder

3.3. Definition av särskild begåvning

Artiklarna som undersökts i den här studien önskar specificera vilka egenskaper det är som avgör om barnen är särskilt begåvade. Forskningen vill definiera vilken eller vilka egenskaper som barnen ska ha, för att de ska kunna identifieras som särskilt begåvade. Det råder ingen enighet i huruvida det är intelligens och IQ som är definitionen av särskild begåvning, eller om det är andra personliga egenskaper som definierar särskild begåvning.

Kuo m.fl. (2010) vill i sin studie definiera särskild begåvning med hjälp av barnens egenskaper, de menar att de särskilt begåvade barnen mognar tidigare än barn i samma ålder. Vidare menar forskarna att barnen utvecklar läskunnighet och har en förståelse för exempelvis klockan tidigt. Gottfried m.fl. (2006) menar i sin studie att det är de kognitiva egenskaperna hos barnen som definierar dem som särskilt begåvning, dessa egenskaper har barnen med sig under hela livet. Forskarna menar att välutvecklat tidigt tal hos barnen är en avgörande faktor tillsammans med en inneboende lust att lära. Den inneboende lusten att lära menar forskarna behöver underhållas för att utvecklas. Även Bildiren (2018) menar att det är de kognitiva egenskaperna tillsammans med sensoriska egenskaper såsom perception, minne, språk, tal, att lära sig gå och sitta som är avgörande för definitionen. Bencik Kangal m.fl. (2010) studerar små barns teckningar och analyserar barnens finmotoriska utveckling för att definiera barnens särskilda begåvning. Medan forskare som Peyre m.fl. (2016) använder sig

av IQ-test för att definiera den särskilda begåvningen, de menar att testet ska generera en siffra över 130 för att barnen ska definieras som särskilt begåvat.

Forskarna undersöker olika möjligheter till att komma fram till hur en identifiering kan möjliggöras. De använder sig av IQ-tester, jämförelser av begåvade barn med andra barn eller att barnen identifieras utifrån sina egenskaper. Forskarna undersöker även i sina studier vem det är som är bäst lämpad att identifiera dessa egenskaper. Nedan följer en uppdelning av de olika tillvägagångssätt som används i de studier som granskats i den här studien.

3.3.1. Familjen som identifieringsagent

Oruc och Cagir (2021) menar i sin studie att familjen är de som förstår det särskilt begåvade barnet bäst, och därför är det familjen som är bäst lämpad att identifiera barnen som särskilt begåvade. Vårdnadshavarna fick i studien svara på två enkätfrågor där de uppmanades förklara de olika utmaningar som de begåvade barnen och deras familjer kommit i kontakt med. I den andra enkätfrågan ombads vårdnadshavarna att förklara vilka åtgärder som kunde tänkas lösa dessa bekymmer. Studien syftade till att utreda hur utmaningarna som familjen kommer i kontakt med till följd av barnets särskilda begåvning kan bemötas, för att utbildningssystemet ska kunna erbjuda barnet den bästa utbildningen.

Forskarna Peyre m.fl. (2016) delar uppfattningen om att det vårdnadshavarna som har bäst kunskap om barnen. Även i deras studie var det vårdnadshavarnas kunskaper om barnens olika egenskaper som besvarades via enkätfrågor. Enkätfrågorna besvarades när barnen var 4 månader, 8 månader, 12 månader och 24 månader. Vårdnadshavarnas kunskaper om barnens egenskaper skulle därefter ligga till grund för att avgöra om barnens framtida intelligens kunde förutses i tidig ålder. Förutom enkätfrågorna som vårdnadshavare besvarade kompletterades undersökningen med ett läkarutlåtande som genomfördes när barnen var 12 månader. När barnen började skolan genomfördes ett test som heter "Wechsler preschool scale of intelligence" för att identifiera barnen som särskilt begåvade. Vidare menar forskarna att det är i dialog med vårdnadshavarna om att barnens IQ skiljer sig från andra barn redan i tidig ålder, som är avgörande för att kunna identifiera de särskilt begåvade barnen. Studien identifierade barnen med hjälp av IQ-test för att ställa barn med särskild begåvning och hög IQ i relation till barn med intellektuell funktionsnedsättning och lågt IQ. Därmed syftade de till att hitta en modell för att kunna identifiera de särskilt begåvade barnen tidigt i livet.

3.3.2. Identifiering via jämförelse

För att ge vårdnadshavarna legitimitet att göra bedömningen av huruvida barnen är särskilt begåvade eller inte önskar Jaburek m.fl. (2021) arbeta fram en ny identifieringsmetod. Forskarna benämner denna identifieringsmetod som PARS - "preschooler's ability rating scale". Metoden innebär att det är vårdnadshavarna som betygsätter sina barns beteende i jämförelse med, och i relation till andra barn. I testet bedöms barnens tidiga läskunnighet och om deras matematiska förmågor utvecklas tidigt. Därefter jämförs vårdnadshavarnas bedömningar med hur andra barn blivit bedömda av sina vårdnadshavare, därefter kan forskarna genomföra en identifiering av om barnen är särskilt begåvade eller inte.

Bildiren (2018) iakttar i sin studie barnens språkutveckling från födseln, för att särskilja om barnens språkutveckling utmärker sig i jämförelse med sina jämnåriga. Forskaren menar att det är i den avancerade språkutvecklingen hos barnen i jämförelse med andra barn, som en identifiering av särskild begåvning kan ske. Vidare menar forskaren att barnets kognitiva

egenskaper och språkliga utveckling i jämförelse med andra barn kan upptäckas och definieras av familjen.

Att jämföra hur de särskilt begåvade barnen presterar i förhållande till andra barn gör även Karateke (2017) i sin studie. Utöver en identifiering med IQ-test undersöker forskaren med hjälp av andra tester för att bedöma hur de särskilt begåvade barnen presterar i förhållande till jämnåriga barn. Studien som är genomförd i Turkiet observerar initialt de särskilt begåvade barnens agerande i en social miljö, därefter genomgår barnet en utbildning i social interaktion och undervisas i vad som är socialt accepterat för att stimulera barnens sociala utveckling. Vid uppföljning efter utbildningen observeras individernas beteende för att kartlägga om social träning och utbildning hjälper de särskilt begåvade barnen att inte bli isolerade samt att motverka uteslutning från social gemenskap.

3.3.3. Pedagoger som identifieringsagent

Pedagogernas betydelse i de särskilt begåvade barnens framtid lyfts i Dağlioğlu m.fl. (2019) studie. Genom att förskollärare observerar barn i förskolans miljö menar forskarna att barn kan identifieras av pedagogerna. Studien fokuserade på förskollärares sätt att möta utvecklingsbehov och utbildningsbehov hos de särskilt begåvade barn som befinner sig i en ordinarie klass. Studien syftade till att utveckla en skala för att utvärdera både tillvägagångssätt och förhållningssätt hos pedagoger. Detta för att möta särskilt begåvade barns behov när de befinner sig i en ordinarie klass.

Čotar Konrad och Kukanja Gabrijelčić (2015) presenterar i sin studie att via kunskapsutveckling riktad till förskollärare skapas förutsättningar för att yrkesgruppen ska kunna identifiera de särskilt begåvade barnen genom observation. I en undersökning som genomfördes via ett internetbaserat frågeformulär fick förskollärare besvara ett antal frågor. Genom detta frågeformulär samlades data in för att analysera vilken kunskap förskollärare har gällande särskilt begåvade barn. Undersökningen visade att förskollärare sällan arbetar med att utveckla de särskilt begåvade barnen, men yrkeskåren har ambitionen att göra det under förutsättning att de erhåller kunskap om hur arbetet ska ske. I studien konstaterar forskarna att förskollärare saknar utbildning i frågor som rör de särskilt begåvade barnen. Vidare visar studien att bedömningen av särskild begåvning baseras på den kunskap som förskollärare tillägnat sig vid sidan av sin utbildning.

Även Gur (2011) argumenterar för att pedagoger ska identifiera de särskilt begåvade barnen. I sin studie utvecklar hon en strategi som innebär att särskilt begåvade barns varierande egenskaper som fysiska, språkliga och kognitiva egenskaper kan observeras och kartläggas av pedagoger. Strategin innebär att pedagogerna ska få ett underlag med vilka egenskaper som är typiska för de särskilt begåvade barnen. Gur (2011) menar vidare att de egenskaper som är framträdande hos särskilt begåvade barn är språklig utveckling, kognitiv utveckling, social utveckling samt fysiska egenskaper hos barnet. Resultatet påvisar att varje barn är en unik individ och att det är stora skillnader mellan särskilt begåvade barn.

Beroende på var i världen som studien genomförts finns det olika anledningar till varför en identifiering av barnen bör ske tidigt. Ibland annat Saudiarabien finns det speciella skolor för särskilt begåvade barn, därav undersöker Aldosari (2021) i sin forskning förskollärares kunskap om de särskilt begåvade barnens egenskaper. Syftet är att utreda om förskollärares observationer kan ligga till grund för bedömningen av barnens framtida möjligheter till att gå i specialskola. I en jämförelse mellan förskollärare som är anställda inom privat eller offentlig

sektor syftar forskaren utreda om förskollärarnas bedömning och kunskap av särskilt begåvade barns egenskaper skiljer sig åt, beroende på om de är privat eller offentligt anställda. Aldosari (2021) menar att det är förskollärare som behöver utökad kunskap och utbildning i identifieringsförfarandet. Den utökade kunskapen hos förskollärare ska leda till att yrkeskåren ska kunna avgöra om barnen kan identifieras som särskilt begåvade eller inte. I forskningen belyses inte hur identifieringen ska ske, utan Aldosari (2021) poängterar att det är förskollärare som ska ges ytterligare kunskap eftersom det är de som har kompetensen att avgöra barns begåvning.

I studien av Coates m.fl. (2008) lyfts den pedagogiska miljön fram för att identifiera de särskilt begåvade barnen. Syftet med studien var att komma fram till en alternativ läroplan med utökad stimulans för de barn som är särskilt begåvade. Genom att pedagoger utmanar barnen i den proximala utvecklingszonen ges barnen förutsättningar till att nå sin fulla potential. Via observationer och stöttning i en stimulerande lärmiljö uppmärksammas de särskilt begåvade barnen och kan därmed identifieras. Forskarna menar att de barn som har en komplex kunskapsnivå som vida överträffar sina jämnåriga kan anses vara särskilt begåvad och har då ett utökat behov av stöd och uppmuntran i sin utveckling. Studien av Coates m.fl. (2016) genomfördes som en fallstudie där två olika situationer observerades, initialt en observation av ett enskilt barn och därefter en observation av flera barn i en mindre grupp.

3.3.4. Prestationer inom särskilda områden

I sin studie identifierar Dağlioğlu och Suveren (2013) barnen med hjälp av IQ-test men utökar testet till att även inkludera en observation av barnens teckningar. De vill se om barnens konstnärliga förmåga är på en högre nivå än vad jämnåriga barns teckningar är. Därefter genomförs en bedömning av barnens teckningar av vårdnadshavare eller pedagoger. De jämför också hur väl vårdnadshavares och lärare lyckas identifiera de särskilt begåvade barnen. På så vis använder forskaren sig av flera metoder för att identifiera barnen som särskilt begåvade. Forskarna kommer i sin studie fram till att det är svårt att identifiera barnen före sex års ålder, och i de fall där vårdnadshavare inte är medvetna om barnets begåvning blir identifieringen än svårare.

Mushkina m.fl. (2020) vill synliggöra att barn som inte är intellektuellt överlägsna sina jämnåriga och har ett högt IQ, ändå kan anses särskilt begåvade inom andra områden såsom konst, idrott eller andra hantverk eller fysiska aktiviteter. Studiens syfte var att baserat på identifieringen, kunna erbjuda en anpassad utbildningsplan för barnen så att de i framtiden ska kunna finna ett yrke som är bäst lämpat för deras begåvning. Observationerna av barnen menar forskarna ska genomföras av pedagoger för att inte barnens förmågor ska förbises. I studien observerades förskolebarn för att identifiera barnens särskilda begåvning. Resultatet i studien var att erbjuda pedagogiskt stöd utifrån barnens intresse, för att vägleda dem mot ett framtida yrkesval.

För att utreda vilka egenskaper som kännetecknar de särskilt begåvade barnen genomförde Bencik Kangal m.fl. (2010) sin studie. Forskarna utgick från IQ-tester för att identifiera vilka barn som skulle ingå i studien och därefter undersöktes det om det fanns karaktärsdrag som var typiska för särskilt begåvade barn. Med resultatet som grund syftade forskarna på att tidigarelägga identifieringen baserat på om egenskaperna var synliga även vid låg ålder. I studien analyserar forskarna de särskilt begåvade barnens teckningar av en människa. Därefter jämförs de teckningarna med teckningar utförda av barn som inte identifierats som

särskilt begåvade, för att utreda om den särskilda begåvningen kan identifieras tidigare i barnens liv.

3.3.5. Samverkan mellan familj och skola

Mollenkopf m.fl. (2021) menar i sin studie att det är vårdnadshavarna som först upptäcker barnens särskilda förmågor, men poängterar vidare att vårdnadshavarna behöver samverka med skolan för att genomföra bedömningen av barnets särskilda begåvning. I samråd med skolan kan barnet genomgå tester för att bekräfta den särskilda begåvningen. I studien besvarade vårdnadshavare enkätfrågor där de uppgav att deras barn hade testats och identifierats mellan 4–8 års ålder, medan skolor svarade att de identifierade barnen som särskilt begåvade mellan 5–8 års ålder. Enligt studien identifierades särskilt begåvade barn med 2E vid samma ålder som de andra särskilt begåvade barn.

För att säkerställa att resultatet är korrekt fastslår Wellisch (2019) i sin studie att det är en fördel att göra flera oberoende bedömningar av barnen. Därav preciserar hon i sin studie att barnen kan identifieras genom att vårdnadshavare och skola bedömer deras karaktärsdrag, men inkluderar även ett IQ-test för att verifiera att barnen är särskilt begåvade. I studien konkretiserar forskaren att det framträder en okunskap om de särskilt begåvade barnens sociala och känslomässiga behov. Vidare menar forskaren att kunskapen om de särskilt begåvade barnens behov av intellektuell stimulans vaken tillgodoses eller förstås av deras omgivning.

3.3.6. Identifiering via tester

I en senare studie av Wellisch (2021) utgår hon från barn som blivit identifierade som särskilt begåvade med hjälp av IQ-tester för att studera hur barnens sociala isolering på grund av den särskilda begåvningen kan förutses och därmed motarbetas. Vidare granskar forskaren om tidig skolstart kan hjälpa barnen att utvecklas socialt.

Även Kuo m.fl. (2010) använder sig av flera metoder för att identifiera barnen, med hjälp av olika screeningtester menar forskarna att barnen kan identifieras som särskilt begåvade. Vidare påpekar forskarna att det är otillräckligt med bara ett enda intelligenstest eller ett enda bedömningsverktyg för att bedöma särskild begåvning. Därav använde de sig av olika verktyg för att kunna identifiera särskild begåvning hos barn. Bedömningsverktygen delades upp i olika steg som de kallade för screenings, de bestod dels av observationer av barnen, dels av intervju med vårdnadshavare samt intervju med lärare. Genom intervjuer, tester, enkäter och observation av leksituationer genomfördes studien i avsikt att identifiera de barn som både är särskilt begåvade, samt har en funktionsvariation och därmed benämns som dubbelbegåvade (2E).

På liknande sätt arbetar Gottfried m.fl. (2006) i sin studie med utgångspunkt i olika tester för att identifiera de särskilt begåvade barnen. När identifieringen har skett backar studien tillbaka till födseln för att utreda om begåvningen hade kunnat identifieras tidigare med hjälp av observationer av barnens kognitiva egenskaper. Forskarna framhåller i sin studie att identifieringen av särskilt begåvade barn avgörs av barnens karaktäristiska egenskaper och definitionen av dem sker med utgångspunkt i barnens kognitiva egenskaper.

Bildiren (2018) använder sig i sin studie av ett WISC-R test där mätningar av de särskilt begåvade barnens kognitiva och sensoriska egenskaper ingår. I Turkiet ges möjlighet att ingå i specialundervisning efter att barnet har fyllt sex år. Därav är det av intresse att säkerställa

om barnen är särskilt begåvade före sex års ålder. Studien genomfördes via intervjuer med vårdnadshavare till barn som identifierats som särskilt begåvade. Intervjuerna syftade till att utreda hur de särskilt begåvade barnens utveckling skedde i relation till kamratgrupper där särskild begåvning inte identifierats.

3.3.7. Kombinationer av olika förfarande

Flera av studierna menar att det inte är korrekt att göra bedömning av särskild begåvning med bara ett enda test, utan förespråkar att det är fördelaktigt med en kombination av olika tester. Karateke (2017) och Gur (2011) menar att det inte är går att mäta särskild begåvning enbart med ett test. De påvisar att det behövs både IQ-test och bedömning av barnens generella utveckling för att en identifiering av särskild begåvning ska kunna genomföras.

Forskning av Bencik Kangal m.fl. (2010) identifierar precis som Karateke (2017) och Gur (2011) barnen både utifrån karaktäristiska egenskaper och IQ-tester, men efterfrågar i sin forskning även en enhetlig skala över vilka egenskaper som ska ingå i definitionen av särskilt begåvade barn.

3.3.8. Tabell över fördelningen av identifiering

Nedan följer en tabell för att tydliggöra hur de studerade artiklarna menar att särskild begåvning kan urskiljas.

Numrering	Artikel	Definition	Test	Observation av karaktärsdrag från pedagoger	Observation av karaktärsdrag från vårdnadshavare
1	Oruc och Cagir (2021)	X			X
2	Mollenkopf m.fl. (2021)	X			X
3	Wellisch (2019)	X	X	X	X
4	Dağlioğlu & Suveren (2013)	X		X	X
5	Kuo m.fl. (2010)		X		
6	Coates m.fl. (2008)	X		X	
7	Mushkina m.fl. (2020)	X		X	
8	Gottfried	X	X		X

Numrering	Artikel	Definition	Test	Observation av karaktärsdrag från pedagoger	Observation av karaktärsdrag från vårdnadshavare
	m.fl.(2006)				
9	Gur (2011)	X		X	
10	Bencik Kangal m.fl. (2010)		X		
11	Bildiren (2018)		X		
12	Peyre m.fl. (2016)	X	X		X
13	Aldosari (2021)	X		X	
14	Wellisch (2021)		X		
15	Čotar Konrad & Kukanja Gabrijelčič (2015)	X		X	
16	Jaburek m.fl. (2021)	X			X
17	Karateke (2017)		X		
18	Dağlioğlu m.fl. (2019)	X		X	

3.4. Strategier för att identifiera barnen i forskningen

I den här översiktsstudien används olika strategier för att identifiera de särskilt begåvade barnen. Genom att studera forskningen synliggörs flera olika tillvägagångssätt för att identifiera de särskilt begåvade barnen. Studier av bland andra Kuo m.fl. (2010), Wellisch (2021) och Gottfried m.fl.(2006) menar att det är IQ-test som behöver genomföras för att avgöra om individen är särskilt begåvad. De menar alla att det är nödvändigt med en fast skala för att bedömningen inte ska bli subjektiv och inte heller ställas i relation till någon annan.

Medan Oruc och Cagir (2021) och Peyre m.fl. (2016) menar att det är vårdnadshavarna som borde identifiera barnens begåvning. Baserat på att det är vårdnadshavarna som har bäst kunskap om barnet och därmed är de som kan avgöra om barnet är särskilt begåvat.

Några forskare som Mushkina m.fl. (2020) gör anspråk på att särskild begåvning inte enbart behöver handla om intellekt och IQ utan intresserar sig istället för att utreda särskild begåvning inom konst eller idrott. Att utveckla strategier som inkluderar andra områden än intellekt öppnar upp för möjligheter att vara särskilt begåvad inom andra områden.

Forskarna är inte eniga i hur identifieringen av särskild begåvning ska ske, eller vilket område det är som är avgörande för att en identifiering kan fastställas. Åsikterna går isär om det är inom intelligens som den särskilda begåvningen finns och därmed kan bekräftas av ett IQ-test. Eller om begåvningen kan identifieras inom andra områden såsom konst, idrott eller andra karaktärsdrag.

4. Diskussion

Nedan följer en semantisk analys för att utreda huruvida slutsatser kan dras utifrån de observerade studiernas resultat gällande identifiering av särskilt begåvade barn. Genom att studera andra forskares resultat och jämföra dem med varandra, för att precisera hur barnen identifieras i forskningen och applicera det i en svensk kontext. Arbetssättet skapar förutsättningar för att komma fram till ett resultat i hur forskningen anser att de särskilt begåvade barnen kan identifieras. Därefter kan resultatet överblickas för att utreda om resultatet går att generalisera i avsikt att kartlägga vilken metod som forskningen menar ska användas för att identifiera barnen med. När barnen har identifierats öppnas möjligheter för att utbildningssystemet ska kunna erbjuda de särskilt begåvade barnen en utbildning med de förutsättningar som just deras begåvning kräver. Barnen ges då även möjligheter till en utbildning som utmanar dem så att de bibehåller den livslånga lusten till att lära, vilket Läroplan för förskolan (Lpfö18, 2018) fastslår att förskolan ska lägga grunden till. I diskussionen läggs skillnader mellan olika forskningsresultat fram för att diskuteras utifrån våra frågeställningar.

4.1. En internationell arena

I den här studien framgår det att flera forskningsresultat menar att de särskilt begåvade barnen behöver stöttning och vägledning redan i unga år (Papadopoulos, 2020). Forskningen som studerats är enig om att individerna behöver stimulans och berikad undervisning för att de ska ges förutsättningar att bibehålla sin inneboende drivkraft att lära (Coates m.fl., 2008). Forskarna som studerats menar att barnen är i behov av stöttning och vägledning, dock saknas det forskning på hur barnen påverkas av att inte erhålla någon stöttning. I avsaknaden av material som har forskat på effekterna av att inte erhålla något stöd, gör det svårt att genomföra en jämförelse på resultat av att få vägledning i jämförelse med att inte få vägledning.

Det svenska utbildningssystemet benämner barnens inre drivkraft till kunskap som den livslånga lusten att lära (Lpfö18, 2018). Det kan konstateras att svensk forskning i ämnet är begränsad, därav inkluderades internationell forskning för att tillföra material till studien i syfte att besvara frågan om hur barnen kan identifieras i unga år. Att genomföra sökningarna på en internationell arena skapade förutsättningar för att kartlägga huruvida identifieringen av

barnen ser olika ut beroende på vilken kontinent forskningen genomförts. Dock visade resultatet att det inte finns någon konsensus om vilket identifieringsförfarande som företrädesvis används i olika världsdelar.

Internationella forskare har använt sig av olika metoder för att identifiera barnen och därmed kan resultatet i den här studien inte göra anspråk på att en specifik metod för identifiering är vägledande. Det finns inget land som använder sig av en specifik metod i sina undersökningar, utan metoderna skiljer sig lika mycket åt inom länder som mellan länder. Det finns inte heller någon identifieringsmetod som kan härledas till vilken kultur som undersökningen genomförts i. Turkiet var i resultatet överrepresenterade i antal forskningsartiklar. Vilket var överraskande då bilden var att USA står för en stor del av forskningen gällande de särskilt begåvade barnen. Aldosari (2021) förtydligar i sin artikel att i Saudiarabien har behov av att de urskilja de barn som ska ges tillgång till Saudiarabiens specialskolor. Eftersom det finns specialskolor för de särskilt begåvade barnen i både Saudiarabien och i Turkiet, kan förklaringen till Turkiets överrepresentation ligga i att de har ett ökat behov av att identifiera de barn som ska ges tillgång till de utbildningarna. Eller så är förklaringen till överrepresentationen någon helt annan, vilket i sig kan indikera att det finns ett behov av forskning för att utreda var forskningen om särskilt begåvade barn genomförs, det är i så fall föremål för en annan studie.

Det finns länder som har specialskolor eller differentierade läroplaner samt mer publicerad forskning kring särskilt begåvade barn. På så vis uppmärksammas de särskilt begåvade barnen internationellt sett, på ett helt annat sätt än vad som sker i Sverige. Huruvida de andra länderna gör rätt eller fel, är en subjektiv bedömning som det inte ges svar på i den här studien. Dock kan vi konstatera att i den forskning vi har studerat så accepteras och bekräftas individernas existens, och den särskilda begåvningen uppmärksammas. Anledningen till att andra länder hanterar de särskilt begåvade barnen på andra sätt än vad som sker i Sverige förblir efter den här studien fortfarande en fråga att forska i. Vidare kan resultatet i den här studien även konstatera att Aldosari (2021) accepterar och lyfter de särskilt begåvade barnen i sin studie. Medan utbildningsväsendet i Sverige i större utsträckning försöker inkludera barnen i den likvärdiga utbildningen. I Sverige saknas specialskolor och enligt Magnússon & Sims (2021) förbises de särskilt begåvade barnens behov av stöttning och utmaning. Vidare menar de att de särskilt begåvade barnen därmed inte får en naturlig tillgång till specialpedagogisk undervisning.

I de svenska läroplanerna Lpfö18 (2018) och Lgr11 (2019) samt skollagen (SFS 2010:800) är grunden att alla barn värderas lika och att barn ska få stöd och stimulans utefter sina unika behov. Formuleringar i skollagen (SFS 2010:800) och läroplanerna Lpfö18 (2018) och Lgr11 (2019) definierar att barnen ska få stöd i utbildningen, men det saknas underlag för att säkerställa hur en identifiering av de särskilt begåvade barnens ska ske. Även om inkludering ses som en självklarhet i förskolan kan flera dilemman med inkludering synliggöras då blicken riktas mot individers olika behov. Inom specialpedagogiken är inkludering grundläggande då arbetet utförs för att inkludera alla barn, men samtidigt innebär specialpedagogiken en exkludering i sitt arbetssätt (Nilholm, 2005). Barnen exkluderas ur den ordinarie klassen för att med hjälp av specialundervisning komma till samma kunskapsnivå som den övriga barngruppen och därmed få bli inkluderad i den (Magnússon & Sims, 2021).

4.2. Samhällsperspektiv

Oavsett vilken studie som granskats baserat på urvalskriterierna, menar forskare som Bildiren (2018) att identifiering i barnens tidiga år är avgörande för barnens framtid. Genom identifieringen skapas förutsättningar att erbjuda barnen en utbildning anpassad efter deras individuella behov. Att erbjuda barnen en anpassad utbildning bedömer forskarna som vital både utifrån barnens perspektiv och utifrån ett samhällsperspektiv. Barbour Benham (1992) belyser i sin forskning att de särskilt begåvade barnen ses som avgörande för samhällets framtid då deras begåvning är värdefull för framtiden. Med utgångspunkt i forskningen behöver samhället ta till vara på och vägleda barnen, så att deras begåvning kan bli till nytta för samhället. Även forskare som Mushkina m.fl. (2020), Aldosari (2021) och Dağlioğlu m.fl. (2019), belyser de begåvade barnens betydelse för samhället. Forskarna är eniga om att de särskilt begåvade barnen behöver utveckling, stimulans och vägledning för att bidra till samhällets framtida välbefinnande. Ur ett samhällsperspektiv behöver särskilt begåvade barn utökat stöd för att nå den potential som de har inom sig. I det svenska utbildningssystemet selekteras barn med behov av extra stöd ut från sin ordinarie undervisning för att ingå i den specialpedagogiska utbildningen.

Oruc och Cagir (2021) belyser i sin studie de svårigheter som de särskilt begåvade barnen upplever då de inte erhåller det stöd som deras begåvning är i behov av. I studien konstaterar vårdnadshavarna att barnen behöver speciellt stöd för att utveckla sin begåvning i form av en differentierad skolgång. Wellish (2021) poängterar i sin studie den avgörande effekt som särskilt begåvade barn erhåller om de ges tillgång till en alternativ läroplan, det som specialpedagogiken i Sverige har möjlighet att erbjuda. Specialpedagogiken förutsätter att barnen delas in i olika grupper utefter sina behov och då har en ofrivillig kategorisering av barnen skett, i form av att barnen tillhör den ena eller andra gruppen. Det blir då en bedömning i vem som är berättigad att vara inkluderad eller exkluderad i gruppen. Genom att använda oss av specialpedagogik i utbildningssystemet och uppfylla de krav som finns angivna i läroplanen (Lpfö18, 2018) eller skollag (SFS 2010:800), har samtidigt en segregation av barnen skett på ett sätt som går rakt emot de policydokument som utbildningssystemet i Sverige arbetar efter.

Genom att läsa och analysera förskolans läroplan (Lpfö18, 2018) framgår det på flertalet ställen vad barnen ska läras och vad utbildningen ska fokuseras på. Bakom läroplanen finns naturligtvis en tanke om hur våra beslutsfattare önskar att framtida samhällsmedborgare ska positionera sig och framhäva sin kunskap. Vilket är en ideologi som stämmer överens med det forskaren Mushkina m.fl. (2020), önskar framhäva i sin undersökning. Det i sig blir ett dilemma när det finns en barngrupp där en mångfaldig kompetens och med många möjligheter som sällan eller aldrig uppmärksammas i lärarutbildningarna i Sverige.

Utifrån ett samhällsperspektiv menar Oruc och Cagir (2021) i sin studie att de särskilt begåvade barnen behövs. Identifieringen blir en central del för att utbilda och utveckla de särskilt begåvade barnen så att de når sin fulla potential, för att skapa det samhälle som framtiden behöver. Forskarna understryker att de särskilt begåvade barnen kan bidra till att gynna mänsklighetens utveckling och det framtida samhället.

4.3. Barnperspektiv

Wellish (2021) har i sin studie utgått från barnets perspektiv och hänvisar i sin forskning till att det är gynnsamt för de särskilt begåvade barnen att avancera ett steg i utbildningsstegen.

Genom att placera barnen i en högre årskurs kan de erbjudas stimulans på den nivå där de befinner sig intellektuellt. Vilket även kan bli en del av ett dilemmaperspektiv då barnen segregeras från den åldershomogena gruppen. För att säkerställa att barnen kan avancera till en högre årskurs behöver deras särskilda begåvning säkerställas med IQ-test. Hon pekar på att IQ-test kan göras från 4 års ålder och om testet visar ett resultat över IQ130 är det till barnets fördel att flytta upp ett steg i utbildningsstegen. Dock belyser hon i sin studie att resultaten som framkommit av andra forskare påvisar vissa olikheter i resultaten av liknande undersökningar, vilket framställer forskningen som inkonsekvent. Då alla barn är unika individer kommer alla resultat inte vara exakt likadana.

Wellisch (2021) anser att de särskilt begåvade barnen behöver pedagogisk och organisatorisk differentierad utbildning för att få sitt intellekt stimulerat. Med viss risk för att det kan hämma progressionen för barnen då de inte har samma kronologiska ålder som övriga i klassen. Risker för utanförskap och social isolering påvisas och det i sin tur kan resultera i hämmad progression istället. För många av barnen i studien blev progressionen till en högre årskurs lyckad då barnen även fick social och kognitiv stimulans. Vidare framhäver hon i sin forskning att specialutbildade lärare är avgörande för att kunna stimulera och stödja de särskilt begåvade barnen.

4.4. Testning

Utifrån de artiklar som studerats råder det ingen konsensus i hur identifieringen av särskilt begåvning ska ske. Karateke (2017), Gur (2011) och Bencik Kangal m.fl. (2010) menar att särskild begåvning kan identifieras i barnens egenskaper i relation till andra barn, vilket i sig kan tyda på att bedömningen blir subjektiv. Om ett barn uppfattas som särskilt begåvat men ställs i relation till ett annat barn, blir resultatet baserat på just det barnets utveckling. Vilket i sin tur inte behöver ge svar på huruvida barnet är särskilt begåvat, eller inte, eller om båda barnen kan anses vara särskilt begåvade. Därav kan IQ-test anses ha större pålitlighet eftersom IQ mätningar genererar en siffra som läses av från en fastställd skala. Dock är forskarna inte eniga om att särskild begåvning endast behöver framstå i form av hög intelligens. Flera forskare som Bildiren (2018), Gur (2011) och Bencik Kangal m.fl. (2010) menar att särskild begåvning även kan vara exceptionell begåvning inom andra specifika ämnen som idrott, musik eller konst, vilket är områden som IQ-test inte kan mäta. Forskarna i den här studien har olika uppfattning av hur en identifiering av särskild begåvning ska genomföras. Papadopoulos (2020) belyser att det länge var vedertaget att endast IQ-test kunde avgöra huruvida en individ var särskilt begåvad eller inte, men menar att forskningen inte ser det så idag.

Reis och Renzulli (2010) har i sin forskning förklarat särskild begåvning som en kombination av olika typer av förmågor och egenskaper hos människan så som kommunikationsförmåga, kreativitet, fantasi, minne, förståelse, problemlösningar, resonemang och humor. De hänvisar även till nyare forskning som pekar på att begåvning är så mycket mer än bara högt IQ. Faktorer som också spelar in i bedömningen av särskild begåvning är att se till barnens förmåga av snabbt lärande, det vill säga att de tar till sig ny kunskap snabbare än jämnåriga barn, de har en exceptionell kognition, viljan att lära och goda perceptionsegenskaper. Ytterligare ett karaktärsdrag som Reis och Renzulli (2010) pekar på är när barnet vet och märker att de har dessa förmågor, så vill barnet fortsätta utvecklas och drivs av nytt lärande. Forskarna belyser att det är en svårnavigerad väg att hitta en forskningsbaserad definition av gruppen särskilt begåvade barn då det finns många namn och metoder som överlappar varandra. Bildiren (2018) finner i sin forskning att vårdnadshavare svarar i intervjun att deras

särskilt begåvade barn kan ha framträdande karaktärsdrag redan vid två till fyra års ålder. Karaktärsdrag som abstrakt tänkande, avancerade frågor och funderingar samt ett bra minne och en avancerad kommunikationsförmåga.

I sin studie konstaterar Gur (2011) att de särskilt begåvade barnen har olika egenskaper och att de skiljer sig lika mycket åt från varandra, som de skiljer sig från andra barn. Forskaren menar att det saknas belegg för att det skulle finnas några karaktäristiska egenskaper som kännetecknar de särskilt begåvade barnen. Därmed finns det heller inte några egenskaper att specifikt leta efter. Att de särskilt begåvade barnen har olika egenskaper som behöver synliggöras till förmån för samhället menar även Mushkina m.fl. (2020). De reflekterar även över samhällets syn på vad som är kunskap. Traditionellt sett har intelligens varit framstående som den enda kunskapen som är avgörande för om en individ är särskilt begåvad. Forskarna belyser att i praktiska aktiviteter som konst och idrott finns talanger som kräver en annan typ av intelligens och även den typen av begåvning behöver synliggöras som särskild begåvning. Analysen av de olika studierna visar att forskarna använder sig både av olika tester eller försöker sammanställa vilka personliga egenskaper som är typiska för de särskilt begåvade barnen. Oavsett vilka parametrar som används för att identifiera barnen kan ett konstaterande om att barnen skiljer sig från mängden göras.

4.5. Undervisningen

För att stimulera de särskilt begåvade barnen är det enligt forskningen centralt med en undervisning som stödjer och utmanar barnen så att de kan ges korrekta förutsättningar till att nå sin fulla potential. Oruc och Cagir (2021) framhäver i sin forskning vikten av utbildade lärare, men menar vidare att det är svårt att hitta pedagoger i utbildningsväsendet som har kunskap och utbildning om särskilt begåvade barn. Att ha utbildade pedagoger som ser vilka möjligheter och begränsningar som skapas för de begåvade barnen hela vägen upp till universitetet, påverkar deras fortsatta progression och mentala hälsa. I forskningen där vårdnadshavare intervjuats, understryker Oruc och Cagir (2021) att det är önskvärt att information och utbildning om särskilt begåvade barn ska finnas tillgänglig även för familjer och närstående. Detta för att barnen ska få en större möjlighet att bli accepterade för den individ de är.

För att skapa möjligheter för barnen att få det stöd de behöver, finns det i Sverige en ambition att inkludera alla barn i samma undervisning, oavsett vilka olikheter de har. Turkiet och Saudiarabien har hanterat dessa olikheter genom att separera de särskilt begåvade barnen till specialskolor, för att ge alla individer stimulans på den nivå där de befinner sig (Dağlioğlu m.fl., 2019). Det svenska utbildningssystemet arbetar traditionellt sett efter att höja upp den lägsta kunskapsnivån hos eleverna. Magnússon och Sims (2021) belyser att särskilt begåvade barn i vissa sammanhang anses få klara sig på egen hand och därav inte får undervisning anpassad utifrån sina egna behov. Vidare menar forskarna att det arbetssättet leder till att behov av stimulans och utveckling hos de särskilt begåvade barnen åsidosätts och de riskerar att exkluderas från den undervisning de är berättigade till. Magnússon och Sims (2021) finner att tydligare formuleringar i läroplan och skollag skulle skapa utrymme för att stimulera och berika de särskilt begåvade barnen, något som vårt moderna utbildningssystem har till uppgift att göra enligt rådande policydokument. Genom formuleringar i läroplanerna Lpfö18 (2018) och Lgr11 (2019) kan kunskapen bli tillgänglig för pedagoger och det kan skapa förutsättningar för att alla barn ska få sina rättigheter och möjligheter tillgodosedda oavsett om det är varaktiga eller tillfälliga behov. Dock förklarar Magnússon och Sims (2021) att

skolans målsättning med att få alla elever godkända på en miniminivå, öppnar upp för att de särskilt begåvade barnen ignoreras eftersom de vanligtvis når de godkända målen ändå.

4.6. Differentiering

Att differentiera utbildningen för de särskilt begåvade barnen har i forskningen visat sig vara framgångsrik för barnens utveckling. Wellisch (2021) konstaterar i sin studie att särskilt begåvade barn har en tendens att underprestera om de inte erbjuds en differentierad utbildning. De särskilt begåvade barnen behöver en utbildning där de får sin begåvning bekräftad och de ges möjlighet att prestera och glänsa. Om barnen erhåller differentierad utbildning i form av organisatoriska förändringar, vilket innebär att barnen kan erbjudas en högre utbildningsnivå än deras ålder så finner Wellisch (2021) att det ökar barnens motivation till utbildning. Alternativt en pedagogisk differentiering i form av annat studiematerial kan även barnens lust att lära stimuleras så de inte blir uttråkade av den utbildning som sker i den ordinarie gruppen så som Coates m.fl. (2010) menar är utvecklande för de särskilt begåvade barnen. Risker som finns för barn med särskild begåvning är att de uppfattas och ses som brådmogna vilket gör att de behandlas utifrån sin kunskap i vissa fall och inte utifrån sin egentliga mognad. Magnússon och Sims (2021) skriver gällande pedagogisk och organisatorisk differentiering så bör den pedagogiska personalen även se till barnet som individ med många olika sidor. Differentierad utbildning är ett sätt att hantera de praktiska utmaningar som uppstår när barnen identifierats som särskilt begåvade.

Då särskild begåvning än så länge inte är ett välkänt begrepp inom svensk forskning, finns en begränsning i vilket stöd och rådgivning som anhöriga och pedagogiskt verksamma kan använda sig av. I debatten som råder tvistar forskarna om hur och vad som ska göras för att "alla" barn ska känna sig inkluderade i utbildningssystemet. Inom skolväsendet strävas det efter att alla ska vara inkluderade. Benham Barbour (1992) menar i sin forskning att förskolan vanligtvis arbetar med en utvecklingsanpassad verksamhet, vilket även sker i Sverige då läroplanen Lpfö18 (2018) och Lgr11 (2019) utgår från en åldersanpassad syn för att tillgodose behoven hos barnen vid en viss ålder. Dock menar Benham Barbour (1992) att individuell lämplighet istället bygger på individens unika förmågor eller egenskaper. Resultaten i forskningen som Gur (2011) genomfört innebär att via observation av barnen är det pedagogerna som har kunskapen och håller i nyckeln till vad som är en adekvat utvecklingsaktivitet för varje individ. Pedagogerna kan då urskilja vilken pedagogisk differentiering som barnet är i behov av för att utvecklas. Vilket även Dağlioğlu och Suveren (2013) kommer fram till i sin studie, att pedagoger är bättre på att avgöra barns särskilda begåvning än vad vårdnadshavare är i observationer av barn och deras prestationer. Benham Barbour (1992) menar att barn inte är en homogen grupp där alla behöver samma aktiviteter för att utvecklas och stimuleras, utan det borde vara barnens intresse och utvecklingsnivå som ska stimuleras utifrån barnens individuella behov.

4.7. Inkludering

Inom skolväsendet används regelbundet begreppet inkludering, som innebär att alla barn ska ingå i verksamheten på lika villkor. Wellisch (2019) ser i sin studie att omgivningen har svårt att förstå de särskilt begåvade barnen, vilket skapar svårigheter i frågor som handlar om att inkludera barnen i utbildningen samt vilken typ av differentiering som barnen är i behov av. Även inom specialpedagogik är inkludering på lika villkor framträdande vilket Nilholm (2005) beskriver tydligt i sin forskning om specialpedagogik. Inkludering på lika villkor kan bli problematiskt då barn behöver lyftas ur ett sammanhang, det vill säga exkluderas. Genom

exkluderingen kan barnen erbjudas det stöd de behöver för att därefter åter inkluderas i den ordinarie gruppen. För barn med särskild begåvning kan det bli ytterligare ett dilemma då de har begåvningar på olika nivåer i olika ämnen. Mushkina m.fl. (2020) belyser i sin forskning att talanger utöver intellekt även ska definieras som särskilt begåvning. Ett särskilt begåvat barn kan vara ytterst begåvad och intresserad av exempelvis läsning och rymden men det betyder inte att barnet klarar av sociala sammanhang och sociala samspel men även det är individuellt då ingen är den andra lik. Att behärska sociala situationer är en förutsättning för att bli inkluderad i det sociala samspelet.

Det är av centralt att stödja och identifiera barn med särskild begåvning för att skapa en maximal utveckling av deras potential menar forskarna Mushkina m.fl. (2020). Genom att utbilda barnen så att de kan bli en framgång inom sitt yrkesval, resulterar det i något positivt för samhället. Vidare understryker forskarna att alla medborgare i ett samhälle behöver ta sitt ansvar och göra sitt yttersta för att bidra till samhällets utveckling, det är genom ett sådant agerande som alla individer blir inkluderade i samhället. Vilket är annorlunda formulerat utifrån övrig forskning som studerats i denna översikt. Ur ett demokratiskt perspektiv menar Kokot (1999) att det är svårt att skapa skolor för de särskilt begåvade, då inkludering är en del i demokratiska processer och genom att skapa skolor för de individerna blir de istället exkluderade från det övriga samhället.

Magnússon och Sims (2021) menar att i det svenska skolsystemet har det fokuserats på att alla elever ska nå en godkänd miniminivå, och ambitionen är att hjälpa alla elever upp till den nivån. Som resultat av det tenderar de särskilt begåvade eleverna att bli förbisedda. I den här översiktsstudien framkommer det att i andra länder finns en annan syn på särskild begåvning, där ses de särskilt begåvade som en ekonomisk tillgång för framtiden i större utsträckning. Barbour Benham (1992) belyser att utbildningen för särskilt begåvade barn snarare fungerar som en del av den globala ekonomins utveckling, snarare än syftet att utveckla varje individ. Vidare menar forskaren att det är den globala ekonomin som styr att de särskilt begåvade barnen synliggörs.

4.8. Specialpedagogiken i relation till särskild begåvning

Alla barn är unika, så även de särskilt begåvade, för att erbjuda barnen stöd på deras individuella nivå behöver barnen identifieras som särskilt begåvade. Att arbeta fram en metod för att identifiera barnen skapar förutsättningar för att en identifiering av barnen kan ske utifrån en enhetlig skala så som Jaburek m.fl. (2021) syftar att arbeta fram i sin studie. Forskningen är inte enig i vilka egenskaper det är som kännetecknar särskilt begåvade barn, dock är vetenskapen enig om att barnen har ett särskilt behov av utökad stimulans. I och med att barnen har ett särskilt behov har de kvalificerat sig till att erbjudas särskilt stöd i det svenska skolsystemet enligt skollagen (2010:800). Det svenska skolsystemet hamnar därmed i ett stort dilemma då läroplan för förskola (Lpfö18, 2018) och skollagen (SFS 2010:800) påvisar att alla barn har rätt till likvärdig utbildning oavsett individens förutsättningar, såsom olikheter och erfarenheter. Det vill säga att alla barn ska få den utbildning de behöver utefter sina behov och olikheter, vilket resulterar i fler dilemman ur flera perspektiv bland annat etiskt och politiskt. Ur den forskning som den här studien granskat blir det tydligt att det är fler länder än Sverige som har dilemma att hantera när det gäller specialpedagogik och särskilt begåvade barn. Flera forskare som Kuo m.fl. (2010), Wellisch (2019) och Bencik Kangal m.fl. (2010) förespråkar en alternativ läroplan för de särskilt begåvade barnen som ett sätt att hantera dilemmat. Att urskilja olika grupper av barn som å ena sidan är i behov av

stöd är i sig en bra sak då de behöver stöd, men å andra sidan blir särskiljningen en typ av diskriminering även om syftet är att det ska bli något positivt i slutändan.

Inom specialpedagogiken identifierar Nilholm (2005) flera dilemman, genom att barnen anses vara i behov av stöd i skolan, ser man barnet och individen som problemet och inte den sociala miljön barnet ingår i. Coates m.fl. (2008) lyfter i sin studie, den miljö som skapats i utbildningssammanhang och menar att det är i den pedagogiska lärmiljön som barnets utveckling kan stimuleras. Genom att anpassa miljön efter barnet tillåts barnet att utvecklas och därmed arbetas även det dilemma som utbildningssystemet skapat bort. Det finns normer i utbildningssystemet som benämner hur ett barn ska vara, den normen skulle behöva analyseras och diskuteras för att arbeta fram ett arbetssätt som bygger på vetenskaplig grund, istället för på en norm. Bredden av barn som finns, med alla dess olikheter blir en utmaning och ett dilemma för skolväsendet, vilket även kan förklara bristen på information som riktar sig till förskolan.

4.9. Identifiering och definition

Baserat på underlaget som studerats här framträder en utmaning i att hitta relevant material gällande identifiering av särskilt begåvade barn som kan stödja lärare i deras arbete. Den här studien är genomförd på det material som fanns att tillgå utifrån de kriterier som angetts. Forskningen som granskats menar att det är centralt att ämnet lyfts i lärarprogrammen i högre grad, då alla barn har rätt till en utbildning utifrån sina egna förutsättningar. Att erhålla utbildning baserat på individuella behov och förutsättningar finns också angivet i den svenska läroplanen (Lpfö18, 2018) och skollagen (2010:800). Internationella forskare som Dağlioğlu m.fl. (2019), Čotar Konrad och Kukanja Gabrijelčič (2015) samt Coates m.fl. (2010) menar att det saknas tillräcklig kunskap om de särskilt begåvade barnen i skolsystemen. Dessa forskare menar även att det finns behov av att inkludera de särskilt begåvade barnen i olika lärarutbildningar, och liknande behov borde även finnas i Sverige.

Det som framkommit i den här studien är att forskarna är eniga i att en tidig identifiering av de särskilt begåvade barnen är avgörande för barnens framtid, vilket bland annat nämns av Bencik Kangal, m.fl. (2010), de menar att barnen behöver synliggöras redan innan skolstart. Forskarna har inte någon gemensam bild av hur denna identifiering ska ske, eller vilka personlighetsdrag som bör vara vägledande för att identifiera de särskilt begåvade barnen. Flera forskares resultat påvisar att lärare och vårdnadshavare behöver samarbeta för att upptäcka dessa barn och skapa meningsfulla och stimulerande sammanhang för dem vilket även Barbour Benham (1992) tidigare har belyst. Genom att upptäcka de särskilt begåvade barnen är första steget taget för att hjälpa dem att nå sin fulla potential, samt ge dem en känsla av att vara sedda och få uppleva att verksamheten är meningsfull för dem. Dessa barn har vanligtvis få andra barn att identifiera sig med, eftersom det är ett begränsat antal särskilt begåvade barn som synliggörs vid tidig ålder.

På samma sätt som det finns funktionsvariationer och diagnoser hos ordinarie befolkning, förekommer det funktionsvariationer och diagnoser hos de individer som är särskilt begåvade. Vilket kan resultera i att bedömningen för att identifiera den särskilda begåvningen försvåras. Forskningen benämner de särskilt begåvade barnen med diagnoser som "Twice Exceptional" eller att de har dubbelriktad begåvning, vilket även kan förkortas 2E (Kokot, 2003). Diagnoser som förekommer kan bland annat vara ADHD, AST, Tourettes och Dyslexi. Det är svårt att identifiera och att diagnostisera dubbelbegåvade barn och Kokot (2003) menar att det inte finns tillräckliga studier på hur identifiering går till eller hur stödet

till följd av identifieringen kan ske. I den här studien förekom endast två studier, det vill säga 11% som inkluderade 2E i sina studier, Mollenkopf m.fl. (2021) finner i sin studie att barn med 2E identifieras vid samma ålder som barn med enbart särskild begåvning och de har i sin studie använt sig av tester för att säkerställa den särskilda begåvningen. På samma sätt har Kuo m.fl. (2010) studerat barn som har dubbelriktad begåvning och även de har använt sig av tester för att identifiera barnen. Dessutom belyser dessa forskare att det inte räcker med ett enda test utan identifieringen behöver bekräftas i flera olika tester.

4.10. Slutsats

Forskning som riktar sig till förskoleverksamheter är fram till nu begränsad trots att inkludering i utbildningsverksamhet förtydligades med hjälp av Salamancadeklarationen (UNESCO, 2006) som signerades för snart tre decennier sedan. I arbetet med den här studien där vi önskade kartlägga hur vetenskapen menar att barnen ska identifieras framträder det att identifiera de särskilt begåvade barnen är ett mångfacetterat område. I den här studien kan det utläsas att forskningen fortfarande i viss mån håller fast vid att särskild begåvning hör ihop med intelligens, och att intelligens kan mätas med hjälp av IQ-tester. Papadopoulos (2020) menar i sin översikt att identifiera särskilt begåvade barn enbart utifrån IQ-test är något förlegat. I den här studien kan vi konstatera att IQ-test trots allt är vanligt förekommande i forskningen för att identifiera de särskilt begåvade barnen. Flera forskare använder sig av kompletterande tester eller utredningar för att i sina studier identifiera de särskilt begåvade barnen. Större delen av vårt resultat visar att forskningen idag, inte anser att enbart ett test är tillräckligt för att identifiera barnen. Forskarna vill även inkludera karaktärsegenskaper och andra begåvningar för att definiera barn som särskilt begåvade, de belyser att ingen begåvning är den andra lik och det finns många olikheter inom särskild begåvning.

I vårt arbete kan vi konstatera att det inte finns någon färdig mall att följa eller några riktlinjer som kan användas för att passa alla barn. Oenigheten i hur särskild begåvning ska identifieras skapar flera dilemma. Genom att inte ha enhetliga förutsättningar för att identifiera barnen, synliggörs ytterligare dilemman i relation till dagens Sverige. För att idag få extra stöd och stimulans behövs i många lägen en diagnos så som ADHD, AST eller någon annan typ av problematik som kan vara tillfällig eller bestående. Detta är något som ser olika ut beroende på resurser och möjligheter inom det område barnet befinner sig i. Eftersom särskild begåvning inte är en diagnos kan det skapa problematik för barn som behöver stimulans för ytterligare progression och utveckling. Den här studien visar att det finns olika metoder att identifiera barnen, och att alla de olika metoderna medför dilemman i praktiken, detta bör man ha i åtanke om man skulle försöka utforma en speciell pedagogik för särskilt begåvade barn. Vilket uppmanar till vidare forskning i ämnet.

5. Referenser

- Aldosari, D. H. (2021). Exploring public and private preschool teachers' beliefs and practices regarding gifted children from three to six years old in Riyadh, Saudi Arabia. *Early Years*, 1-13.
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/09575146.2021.1940876>
- Barbour, N. B. (1992). Early Childhood Gifted Education: A Collaborative Perspective. *Journal for the Education of the Gifted; Thousand Oaks* 15(2), 145-162.
<https://doi.org/10.1177/016235329201500204>
- Bencik Kangal, S., Calisandemir, F., Aldemar, M., & Dağlıoğlu, H. (2010). Examination of human figure drawings by gifted and normally developed children at preschool period. *İlköğretim Online*, 9(1), 31-43.
- Bildiren, A. (2018). Developmental characteristics of gifted children aged 0–6 years: parental observations. *Early Child Development and Care*, 188(8), 997-1011.
DOI: 10.1080/03004430.2017.1389919
- Coates, D., Thompson, W., & Shimmin, A. (2008). Using Learning Journeys to develop a challenging curriculum for gifted children in a nursery (kindergarten) setting. *Gifted and Talented International*, 23(1), 98-104.
<https://doi.org/10.1080/15332276.2008.11673516>
- Čotar Konrad, S., & Kukanja Gabrijelčič, M. (2015). Professional competences of preschool teachers for working with gifted young children in Slovenia. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 3(2), 65-78.
<http://dx.doi.org/10.17478/JEGYS.2015214279>
- Dağlıoğlu, H., & Suveren, S. (2013). The Role of Teacher and Family Opinions in Identifying Gifted Kindergarten Children and the Consistence of These Views with Children's Actual Performance. *Educational Sciences: Theory & Practice*. 13(1), 444–45.
- Dağlıoğlu, H., Ömeroğlu, E., Doğan, A., Şahin, M., Bulut, S., Sabancı, O., & Karataş, S. (2019). The reliability and validity study of 'classroom practices in inclusive preschool education environment with talented and gifted children scale. *Pegem Eğitim Ve öğretim Dergisi = Pegem Journal of Education and Instruction*, 9(2), 413-434.
<http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2019.013>
- Davies, P. (2000). The Relevance of Systematic Reviews to Educational Policy and Practice. *Oxford Review of Education*, 26(3-4), 365-378.
DOI:10.1080/713688543
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013) *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap. Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Natur & Kultur.

- Gottfried, A., Gottfried, A., & Guerin, D. (2006). The Fullerton Longitudinal Study: A Long-Term Investigation of Intellectual and Motivational Giftedness. *Journal for the Education of the Gifted*, 29(4), 430-450.
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.4219/jeg-2006-244>
- Gur, C. (2011). Do gifted children have similar characteristics? : Observation of three gifted children. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 12 (2011) (493-500).
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.02.061>
- Jabůrek, M., Cígler, H., Portešová, &., & Ťápal, A. (2021). Searching for a more valid form of parental rating scales of preschoolers' intellectual giftedness – development and validation of the preschooler's ability rating scale (Pars). *Československá Psychologie*, 65(4), 317-335.
<https://doi.org/10.51561/cspsych.65.4.317>
- Karateke, B. (2017). Social skills training in potentially gifted children. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 5(3), 90-104.
<http://dx.doi.org/10.17478/JEGYS.2017.66>
- Kokot, S. (1999). Discovery Learning: Founding a School for Gifted Children. *Gifted Education International*, 13(3), 269-282.
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/026142949901300310>
- Kokot, S. (2003). Diagnosing and Treating Learning Disabilities in Gifted Children: A Neurodevelopmental Perspective. *Gifted Education International*, 17(1), 42-54.
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/026142940301700105>
- Kuo, C., Maker, J., Su, F., & Hu, C. (2010). Identifying young gifted children and cultivating problem solving abilities and multiple intelligences. *Learning and Individual Differences*, 20(4), 365-379.
<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2010.05.005>
- Lubinski, D., & Benbow, C. (2021). Intellectual Precocity: What Have We Learned Since Terman? *The Gifted Child Quarterly*, 65(1), 3-28.
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/0016986220925447>
- Läroplan för förskolan: Reviderad 2019.* (2018). Skolverket.
<https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan>
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: reviderad 2019.* (2019). Skolverket.
<https://www.skolverket.se/getFile?file=4206>
- Magnússon, G., & Sims, C. (2021). Inkludering och särskild begåvning. Förutsättningar och dilemman i rådgivande policydokument. *Utbildning & Demokrati-tidskrift för didaktik och utbildningspolitik*, 30(1), 97-118.
<https://doi.org/10.48059/uod.v30i1.155>

- Mollenkopf, D., Matyo-Cepero, J., Lewis, J., Irwin, B., & Joy, J. (2021). Testing, Identifying, and Serving Gifted Children With and Without Disabilities: A Multi-State Parental Perspective. *Gifted Child Today Magazine*, 44(2), 83-92.
<https://doi.org/10.1177/1076217520986589>.
- Mushkina, I. A., Mikhal'kova, O. A., Sadilova, O. P., & Khovyakova, A. L. (2020). Manifestations of Giftedness in Senior Preschoolers and Their Interest in Professions. *European Journal of Contemporary Education*, 9(4), 839-853.
DOI: 10.13187/ejced.2020.4.83
- Nilholm, C. (2005). Specialpedagogik. Vilka är de grundläggande perspektiven? *Pedagogisk Forskning I Sverige*, 10(2), 124-138.
- Oruc, S., & Cagir, S. (2021). The Problems of Gifted Children and Solution Suggestions within the Context of Parents' Standpoint. *International Online Journal of Educational Sciences*, 13(2) 461-477.
<https://doi.org/10.15345/iojes.2021.02.009>
- Papadopoulos, D. (2020). Psychological framework for gifted children's cognitive and socio-emotional development: A review of the research literature and implications. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 8(1), 305-323.
<https://doi.org/10.17478/jegys.666308>
- Persson, R. S. (1997). *Annorlunda land: Särbegåvnings psykologi*. Almqvist & Wiksell.
- Peyre, H., Charkaluk, M., Forhan, A., Heude, B., & Ramus, F. (2016). Do developmental milestones at 4, 8, 12 and 24 months predict IQ at 5–6 years old? Results of the EDEN mother–child cohort. *European Journal of Paediatric Neurology*, 21(2), 272-279.
<https://doi.org/10.1016/j.ejpn.2016.11.001>
- Reis, S., & Renzulli, J. (2010). Is there still a need for gifted education? An examination of current research. *Learning and Individual Differences*, 20(4), 308-317.
<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2009.10.012>
- Skolverket (2021). *Särskilt begåvade elever*.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sarskilt-begavade-elever>
- Svenska Unescorådet (2006) *Salamanca deklARATIONEN och Salamanca 10+ (2/2006)*
<https://unesco.se/?infomat=salamancadeklarationen-och-salamanca-10>
- SFS 2010:800. *Skollag*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

UNICEF Sverige. (2018). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*.
<https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen>

Walsh, R. L., Kemp, C.R., Hodge Kerry, A., & Bower, J. M. (2012). Searching for Evidence-Based Practice: A Review of the Research on Educational Interventions for Intellectually Gifted Children in the Early Childhood Years. *Journal for the Education of the Gifted; Thousand Oaks* 32(2), 103-128.
DOI: 10.1177/0162353212440610

Wellisch, M. (2019). Ceilinged Out: Gifted Preschoolers in Early Childhood Services. *Journal of Advanced Academics*, 30(3), 326–354.
DOI: 10.1177/1932202X19851276

Wellisch, M. (2021). Parenting with eyes wide open: Young gifted children, early entry and social isolation. *Gifted Education International*, 37(1), 3-2.
<https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/026142941989994>

6. Bilagor

6.1. Bilaga 1 PICO

Ursprunglig PICO före bearbetning:

P (Vem)	I (Vad)	C (Sammanhang)	O (Resultat)
Särskilt begåvade barn Särbegåvade barn Gifted children Intelligent children Precocity Högbegåvade barn Högfungerande barn Highly gifted child Giftedness	Identify Definition Identifikation Define	Early childhood Förskola Preschool Undervisning Education Early Childhood Education (ECE) Kindergarten	Att identifiera och definiera särskilt begåvade barn i förskoleåldern. To define and identify highly gifted young children

6.2. Bilaga 2. Tabell databassökningar

Baserat på sök- och urvalskriterier redovisas resultaten nedan:

Databassökningar						
Datum:	Databas:	Sökord:	Begränsningar:	Antal träffar:	Antal valda artiklar:	Inkluderad efter relevansgranskning:
20211122	Education Collection	((ab("gifted child*") OR ab("intelligent child*") OR ab(precocity) AND ab(identif* OR defin*) AND ab(kindergarten OR preschool OR early childhood) NOT (school OR pupil* OR student*)))	Peer review, engelska/svenska, fulltext, ej dubletter	76	4	2
20211123	Scopus	((TITLE-ABS-KEY ("gifted child*") OR TITLE-ABS-KEY ("intelligent child*") OR TITLE-ABS-KEY (precocity) AND TITLE-ABS-KEY (identif* OR defin*) AND TITLE-ABS-KEY (kindergarten OR preschool OR "early childhood") AND NOT TITLE-ABS-KEY (school OR pupil* OR student*)))	Peer review engelska, fulltext, ej dubletter	75	12	10
20211123	Education research complete	KW ("gifted child*" OR "intelligent child*") OR KW precocity AND KW (identif* OR defin*) AND (kindergarten OR preschool OR early childhood) NOT (school NOT pupil* NOT student* NOT classroom*)	Peer review, full text, engelska,/svenska	54	7	6
20211124	SwePub	sär* begåv*	refereegranskat	6	0	0

6.3. Bilaga 3.

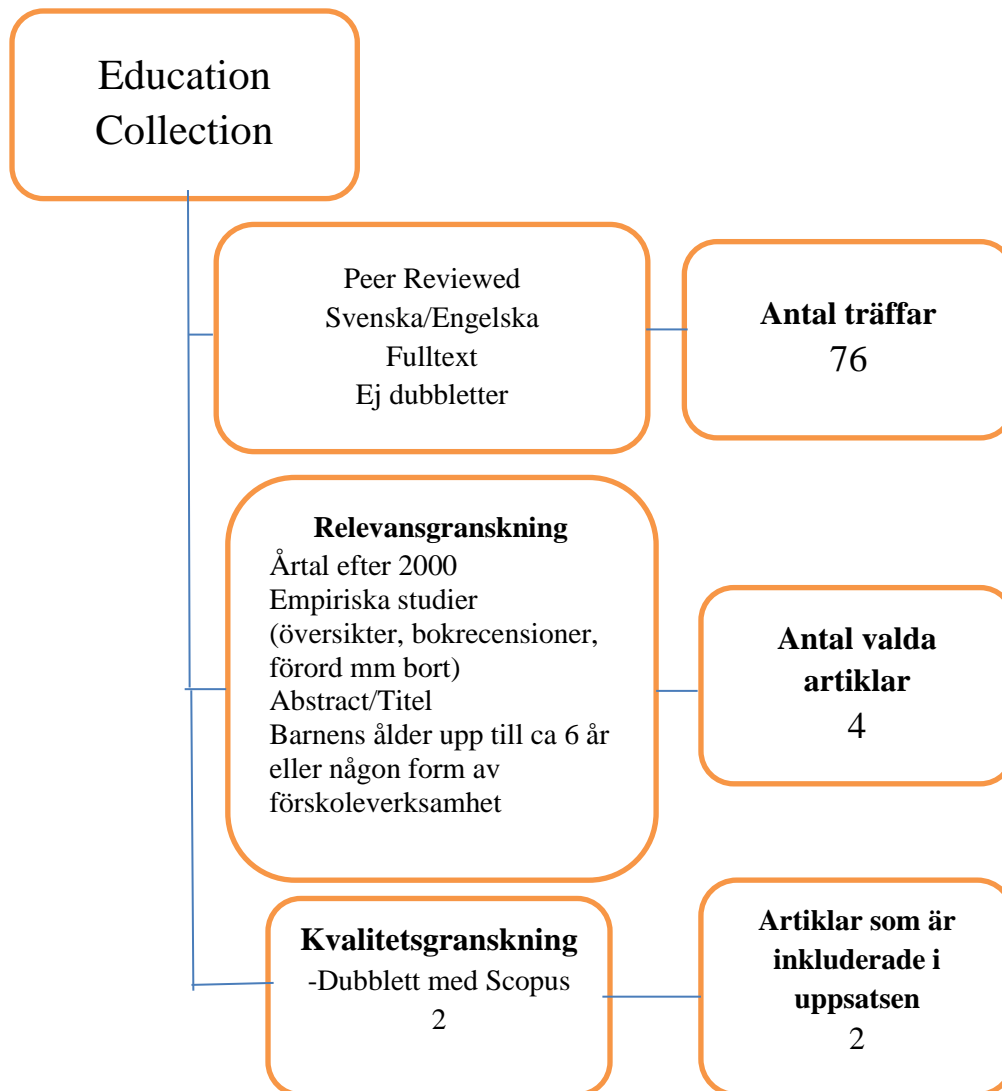
Detaljerad tabell över fördelningen av identifiering och definiering. Artiklarna är numrerade i tabell 3.3.9. och här redovisas fördelningen under respektive kolumn.

	Test	Observation av karaktärsdrag från pedagoger	Observation av karaktärsdrag från vårdnadshavare
Identifikation	3 5 8 10 11 12 14 17		
Definition		3 4 6 7 9 13 15 18	1 2 3 4 8 12 16

6.4. Bilaga 4. Flödesschema

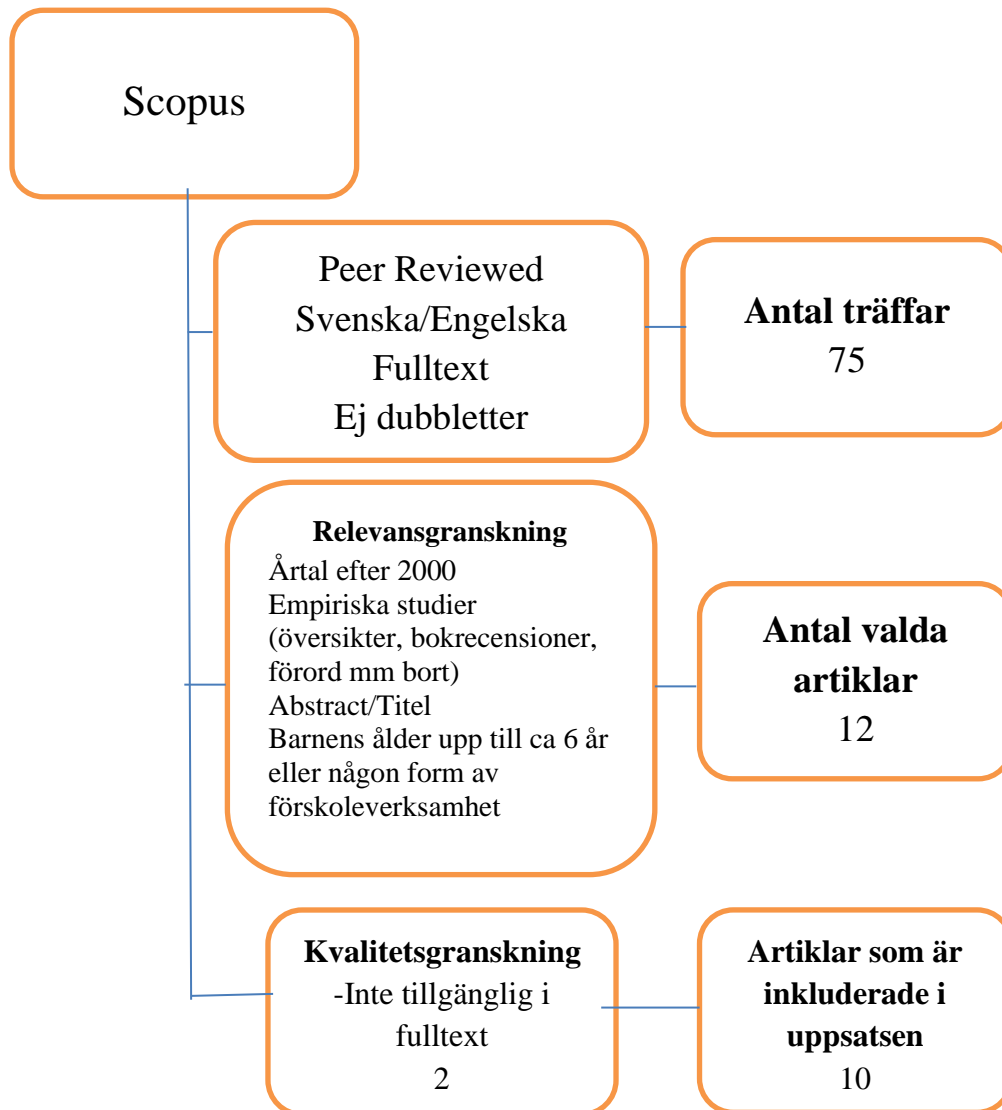
Flödesschema 1.

Sökning på Education Collection

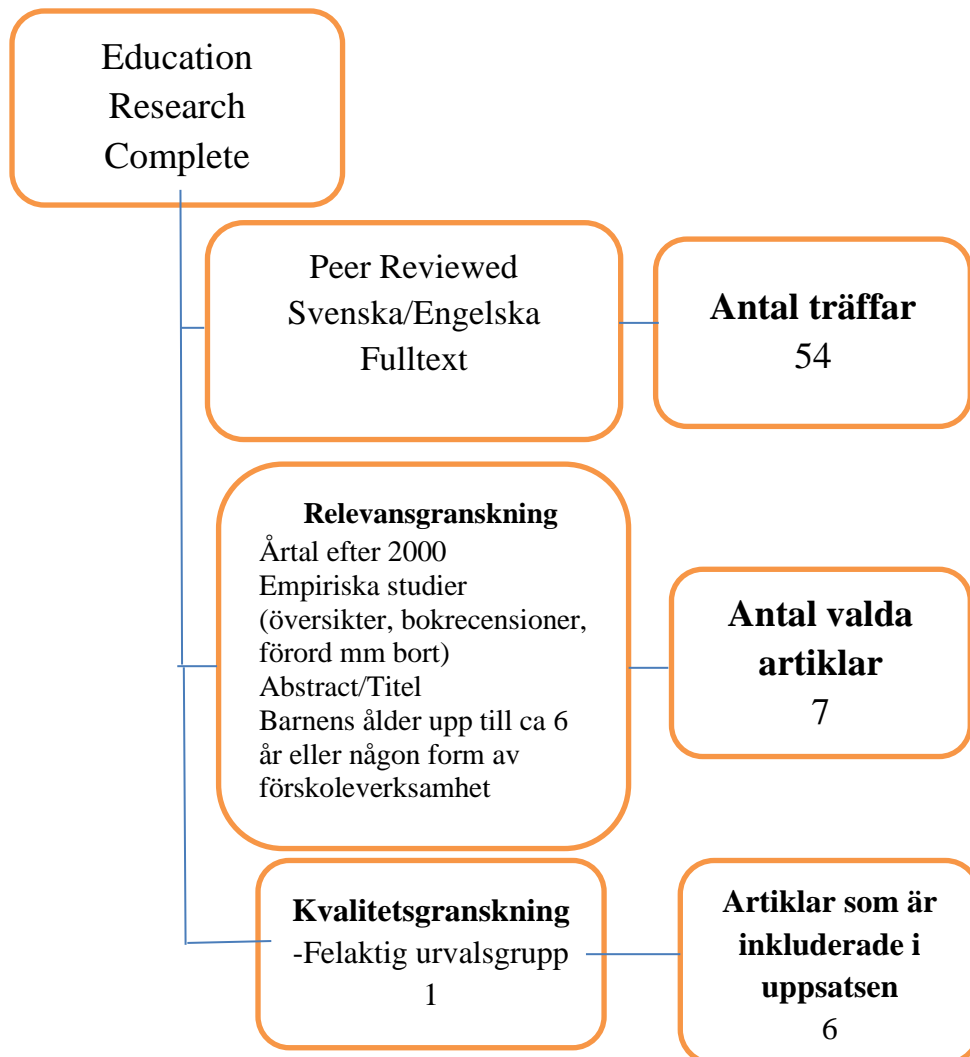
Flödesschema 2.

Sökning i Scopus.

Flödesschema 3.

Sökning på Education Research Complete

Flödesschema 4.
Sökning på SwePub

